

gradisov vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

Prva naša velika zmaga na slovenski avtocesti

19. novembra 1971 so na viaduktu Unec zabetonirali zadnjo nosilno ploščo

Ko smo z našimi gosti iz Vranice iz Sarajeva obiskali gradbišče na Uncu, so graditelji dvestometrskega viadukta Unec na hitri cesti Vrhnik—Postojna, slavili veliko zmago. Zabetonirali so zadnji del nosilne plošče cestišča in tako skoraj štiri mesece pred rokom v glavnem končali svoje delo. Viadukt Unec je dolg 200 metrov, ima 8 polj dolgih po 25 metrov. Z deli na viaduktu so pričeli maja 1970. Na viaduktu Unec morajo še napraviti konzole za ograjo, ugraditi razpore in asfaltirati cestišče.

Vodja sektorja tov. Gregorič in njegov pomočnik ing. Rotar sta bila ta dan izredno razpoložena. Kako tudi ne, saj je celotno delo kljub pomanjkanju železa ter raznim drugim težavam v redu potekalo. Delavci so ves čas upoštevali vse varstvene predpise in tako k sreči ni bilo večje nesreče.

Graditelji viadukta na Uncu so zadovoljni. Zadovoljni pa smo bili tudi mi, saj smo imeli našim »po-bratimom« kaj pokazati. Tudi delo pri gradnji viadukta Ivanje selo poteka v redu. Sicer smo malenkost v zaostanku, toda ni bojazni, da objekt ne bi bil pravočasno predan investitorjem. Viadukt v Ivanjem selu je nekoliko daljši, dolg bo 225 metrov ter bo imel 9 polj po 25 metrov.

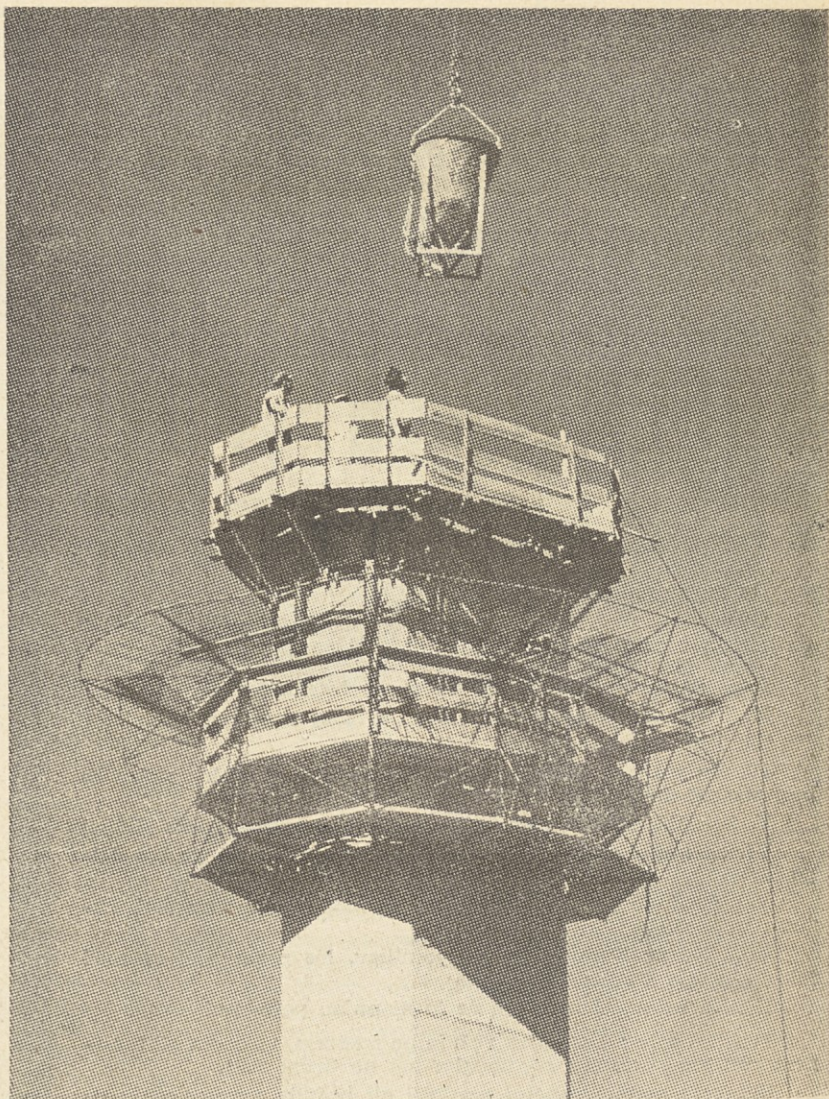
Do sedaj so zabetonirani vsi stebri ter položeni nosilci na prvem levem in desnem polju. Če nam bo vreme naklonjeno, je med pogovorom dejal tov. Gregorič, bomo čez zimo pripravili betonske nosilce ter spomladi nadaljevali z montažo.

»In kako ste se pripravili za zimo?«

Nekaj ljudi bomo poslali na druga delovišča, nekateri bodo izkoristili zimski dopust, zadržali pa bo-

mo celotno skupino za montažo nosilcev. Ko bo pomlad zopet potrkala na vrata, bo gradbišče na Uncu in Ivanjem selu ponovno zaživel.

C.

Novi pravilnik o terenskih dodatkih že pripravljamo

Spremenili smo ga, da bi ga uskladili s samoupravnim sporazumom

Kaj pravi sporazum o terenskih dodatkih

V samoupravnem sporazumu govori trije členi (35., 36 in 37. člen) o terenskem dodatku. Poleg

Gradis in III. konferenca ZKS

Če bo slovenska družba v bližnji prihodnosti uresničila večji del sklepov III. konference ZKS, to je ublažila socialne neenakosti med delovnimi ljudmi, potem bomo dolgo pomnili to konferenco.

Sestavni del slovenske družbe smo tudi mi Gradisovci in člani naših družin. Zatorej stoji tisti »če bo pravzaprav pred nami, v nas in ne zunaj nas.

Zato je dolžna zveza komunistov v Gradisu zavzeti čimprej — v bližnji prihodnosti — stališče do sklepov III. konference. Še več! Prenesti jih moramo v naše razmere in sprejeti svoje sklepe.

Morda bi kazalo poslati vsem komunistom gradivo, ki bi obsegalo:

- sklepe III. konference ZKS,
- mesto in vlogo sindikalne organizacije pri programiranju razvoja podjetja,
- povzetek podlistka ZA KAJ DELAMO? iz našega vestnika.

Po razpravah v osnovnih organizacijah bi v januarju sklicali III. konferenco Gradisovih komunistov z delovnim naslovom: »NEPOSREDNE NALOGE KOMUNISTOV V LETU 1972«.

Že daljši čas — posebej v primerih, ko gre za pomembnejše odločitve ali za rešitev spornih vprašanj v podjetju — čutimo večjo ali manjšo odsotnost komunistov kot članov organizirane in avantgardne organizacije. Zaradi premajhnega sprejema iz vrst mladine in ročnih delavcev se zveza komunistov v Gradisu nekoliko oddaljuje od osnovnih interesov naših delavcev. Še je čas, da preusmerimo (ne)delo naše organizacije. Napravimo ta korak!

S. U.

tega pa štirje členi (31., 32., 33. in 34. člen) omogočajo izplačilo znižanih dnevnic za dela na terenih, kjer dejanski večji stroški presegajo vsoto 700 dinarjev na mesec, kolikor sme največ znašati terenski dodatek.

35. člen samoupravnega sporazuma pravi, da je terenski dodatek nadomestilo za večje materialne stroške delavcev (kot bi jih imeli v domači oskrbi), ki nastanejo bodisi zaradi:

- dela na terenu,
- prebivanja na terenu,
- težavnejših življenjskih razmer na terenu.

Upoštevali so tiste življenjske razmere, ki jih ni mogoče zajeti z analitično oceno delovnih mest.

Terenski dodatek torej pripada delavcu že samo za delo na terenu — tudi v primeru, kadar dela v kraju svojega stalnega prebivališča. Pomembno je torej delo na terenu, to je delo, ki se pretežno opravlja na gradbišču (35. člen).

Samoupravni sporazum v 36. členu prevzema določila zveznega dogovora o terenskem dodatku. Le-ta ima poleg opisanega kriterija še druge:

- terenski dodatek se določa na dan,
- terenski dodatek ne sme biti odvisen od učinka,
- razponi med kvalifikacijskimi skupinami naj se zmanjšujejo,
- za neupravičene izostanke ni terenskega dodatka, toda samo za toliko dni, kolikor je trajal neopravičen izostanek,
- učenec v gospodarstvu (vajenec) mora dobiti vsaj takšen terenski dodatek kot NK delavec.

Kot že rečeno: najvišji terenski dodatek je 700 dinarjev na mesec. Konkretna višina znotraj tega razpona in kriterije določa podjetje s svojim pravilnikom.

Razlika med sedanjim in bodočim terenskim dodatkom

Po letu 1965 je prenehal veljati predpis, ki je urejal terenski dodatek. Nadaljevanje na 2. strani

OB VELIKEM PRAZNIKU 29. NOVEMBRU NAŠE ISKRENE ČESTITKE VSEM BRALCEM GRADBENEGA VESTNIKA

(Detajl z avtoceste pri Ravbarkomandi)

Delavski svet je razpravljajl

Petega novembra je delavski svet na seji sprejel popravek pravilnika o delitvi osebnih dohodkov, spremembo pravilnika o prevoznih stroških na delo in z dela ter odločil, da se za ureditev plačevanja terenskih dodatkov izdela osnutek pravilnika. Vse navedeno je bilo opravljeno, da bi uskladili naše interne akte s samoupravnim sporazumom o osnovah in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov v gradbeništvu. Ta je bil verificiran 23. septembra letos.

Sprejel je tudi popravek pravilnika o nagrajevanju pripravnikov v podjetju. Vse omenjene spremembe bodo veljale od obračunske dobe 16. oktobra 1971 dalje, razen za terenske dodatke, ko mora biti izdelan še osnutek in je to področje zelo zapleteno.

O popravku pravilnika o delitvi osebnih dohodkov smo nekoliko že pisali. Kolektivi enot so osnutek obravnavali in sporočili tudi svoje pripombe. Odbor za Nadaljevanje na 7. strani

ŠOFERJEM NA POT

Megla in dež ovirata vožnjo — Devet zapovedi za varno vožnjo

Da ne bo prepozno!

Osnovno pravilo za vožnjo z motornimi vozili v megli ali med dežjem (nalivom) se glasi:

- I. Zmanjšaj hitrost vožnje na varno hitrost!
 - II. Povečaj varnostno razdaljo do spredaj vozečega vozila!
 - III. Prižgi zasenčene luči tudi podnevi!
 - IV. Ne spreglej prometnih znakov in bodi do teh znakov še bolj pozoren in pazljiv!
 - V. Izboljšaj si vidljivost tudi z brisalci za vetrobranska stekla!
 - VI. Če nimaš meglenk, ob zelo gosti megli ne vozi, da boš dolgo živel!
 - VII. Bodi do pešcev, kolesarjev in mopedistov tovariški, obziren in spoštljiv!
 - VIII. Ne pusti se motiti od potnikov. Ne pogovarjaj se med takšno vožnjo z njimi!
 - IX. Ne ustavlja na cesti, če to ni nujno potrebno!
- Prehitevanje ali prehitra vožnja po mokrem, vlažnem ali mastnem cestišču skrajšajo premnogim pot na drugi svet.
- Ne samo cestnoprometni predpisi ali pravila varne vožnje — tudi sam razum voznika terja vso potrebno in koristno previdnost na cesti.

V prvi vrsti je človek

Odbor za varstvo pri delu o rezultatih svojega dela — Komisije za varstvo pri delu so aktivnejše — Več poškodb pri delu

Sredi novembra so se v Ljubljani na razširjeni seji zbrali člani odbora za varstvo pri delu ter vsi predsedniki komisij za varstvo pri delu. Uvodne besede je povedal predsednik odbora Ludvik Šnajder, poročilo o delu varnostne službe pa šef službe Janez Skofic.

Iz poročila je razvidno, da poškodbe pri delu, kljub večji aktivnosti komisij po poslovnih enotah, naraščajo. Tako se je od 11. do 30. 9. 1971 poškodovalo v podjetju 341 delavcev ali poškodoval se je vsak 17. od zaposlenih.

Nato so predsedniki komisij za varstvo pri delu obširno poročali o svojem delu. Ugotavljamo, da se je aktivnost komisij povečala. Skoraj v vseh enotah so dosegli, da delavci dosledno uporabljajo zaščitna sredstva.

Govorili so o zaščiti delavcev čez zimo ter predlagali, da se za delavce, ki stalno delajo na odprtih prostorih (kot npr. montaža nosilcev na avtocesti), nabavijo krzneni brezrokavniki. Pogovoriti se bo potrebno tudi glede kvalitete čevljev, delavci pa so dolžni delovne čevlje bolje vzdrževati. Vsem delavcem v proizvodnji je bilo v glavnem preverjeno znanje iz varstva pri delu. Opravljeni so bili tudi periodični pregledi. Sedaj je v teku akcija za cepljenje proti gripi. V Kopru, predvsem na Črnem Kalu, so izboljšali delovne pogoje, uredili so sanitarije ter jedilnico. Govorili so tudi o dodeljevanju odlikovanj in priznanj za uspešno prizadevanje pri izvajanju varstvenih predpisov.

Na podlagi podatkov in razprave je odbor sklenil naslednje:

1. V podjetju je treba doseči večjo varnostno disciplino s tem, da vsak član kolektiva vestno izpolnjuje svoje dolžnosti, katerih sestavni del je tudi varstvo. Delavci, ki vodijo in nadzorujejo dela, morajo skrbeti, da se vsi potrebni varnostni ukrepi pravilno strokovno, v skladu z varnostnimi predpisi izpolnjujejo. Predvsem pa morajo paziti, da s svojim obnašanjem ne kršijo varnostne discipline.
2. Da center za izobraževanje znova prouči možnost, kako bi izdali knjižico o varstvu pri delu za poučevanje na novo sprejetih delavcev, in določiti, da že med poskusno dobo opravijo izpit iz varstva pri delu.
3. Da se brezpogojno vsem ročnim gradbenim delavcem ob nastopu dela dodeljuje predpisana osnovna varnostna oprema, med delom pa tudi druga potrebna varnostna oprema.
4. Da se delavce, ki se nočejo vključiti v določen red na delovišču, napoti z delovišča in da na razpolago kadrovske službi.
5. Da se proti odgovornim osebam, kršilcem varnostnih predpisov in načel, uvede disciplinski postopek.
6. Da se poostri nadzor nad vzdrževanjem osebne varovalne opreme v uporabi in skladiščih.

— Zakaj pa tako delaš?
— Moram, da bi dobil še prevozne stroške povrnjene (terenskega dodatka).

V primerjavi z lanskim letom se je vrednost proizvodnje dvignila kar za 32 %. Tako je bilo za obdobje januar—oktober obračunano 596,32 mio din, s tem ko se je vrednost čiste proizvodnje (457,19 mio din) povečala za 30 %. S tem je bil ob tričetrletju letni plan po vrednosti proizvodnje izpolnjen s 85 % in vrednost čiste proizvodnje z 81 %.

Čisti dohodek se je povečal za 33 %. Osební dohodki so se v tem obdobju povečali kar za 40 %.

V spodnji tabeli je prikazano delitveno razmerje med OD in skladi v CD na osnovi delitvenih meril.

Enote	1. 10. 1970	Plan 1971	1. 10. 1971
skupaj	78,5 : 21,5	82,5 : 17,5	81,6 : 18,4
gradbene enote	79,8 : 20,2	83,8 : 16,2	83,7 : 16,3
obrati	74,4 : 25,6	78,2 : 21,8	75,8 : 24,2
železokrivnica	86,8 : 13,2	91,1 : 8,9	90,3 : 9,7
biro za projektiranje	70,6 : 29,4	82,9 : 17,1	73,0 : 27,0

Delitveno razmerje je sicer manj ugodno kot lani, vendar pa ugodnejše, kot je bilo predvideno s planom za leto 1971. Od prejšnjega meseca se je delitveno razmerje nekoliko zboljšalo v korist skladov pri železokrivnici in biroju za projektiranje, pri ostalih skupinah se razmerje ni spremenilo.

Razen PE Nizke gradnje enote v celoti pokrivajo osebne dohodke in sklade iz doseženega CD.

Iz kazalcev uspeha je razvidno, da se je VP/EU povečala za 18 % in VCP/EU za 15 % v primerjavi z enakim obdobjem lani. ČD/h znaša 15,54 din in je za 21 % večji kot lani. V kumulativni se je od prejšnjega me-

seca povečal za 0,04 din. OD na uro so se povečali za 22 % glede na lansko razdobje in ostanek dohodka na uro za 17 %. CD na uro in OD na uro so se povečali pri vseh enotah, medtem ko se je ostanek dohodka na uro pri treh enotah zmanjšal (Ljubljana, Maribor in Železokrivnica).

Celotno število ur je za 14 % večje in efektivnih ur za 13 % večje kot lani. Delež nadur v efektivnih urah, ki znaša 14 % v oktobru, je višji, kot je znašal v septembru (13,7 %). V povprečju gradbenih enot se je odstotek sicer nekoliko znižal, povečal pa se je pri večini ostalih enot. V lanskem oktobru je znašal delež nadur 16,4 %.

V tujini sta aktivni enoti v Frankfurtu in v Avstriji, enota v Münchnu izkazuje negativen rezultat.

Na splošno pa smo z rezultati trimesečnega poslovanja lahko samo zadovoljni.

Iskrene čestitke ob 50-letnici našega dolgoletnega sodelavca Stojana Paternosta

NADALJEVANJE S PRVE STRANI • NADALJEVANJE S PRVE STRANI • NADALJ

Novi pravilnik

tek. Od tedaj dalje so podjetja s svojimi pravilniki različno urejevala terenski dodatek. Tako so nekatera podjetja pretiravala v višino dodatka, druga so si postavila vse prej kot pravilne kriterije za upravičenost do prejemanja terenskega dodatka in le redka so uspela obdržati razumno politiko izplačevanja terenskega dodatka.

V našem podjetju predstavlja terenski dodatek vsega okoli 10 % od vseh izplačil, medtem ko gre (oziroma je šel) ta odstotek pri nekaterih drugih podjetjih tudi prek 30. Spet pa nekatera druga podjetja niso izplačevala terenskega dodatka vsem delavcem (pred letom tudi pri nas).

Velike razlike in nepravilnosti je pokazala posebna analiza, ki je bila narejena prej, kot so zaceli oblikovati člene samoupravnega sporazuma.

Tako zdaj služba družbenega knjigovodstva kontrolira terenski dodatek po gradbenih podjetjih in jim za nepravilnosti nalaga dodatne obveznosti in kazni.

To je dober razlog, da se bomo morali tudi mi — čeprav ne z največjim veseljem — posioviti od nekaterih sedanjih določil in jih usklajati z ugodni sporazuma.

Najbolj pomembno je, da delavci, ki delajo na terenu, ne bodo prikrajšani.

Tudi ostali delavci bodo dobili povrnjene stroške, toda ne za delo na terenu, ampak za prevoz na delo in z dela. Vendar gre pri tej spremembi za dve novosti.

1. Nadomestilo za prevoz na delo in z dela se določa po dejanskih stroških in

2. nadomestilo se ne priznava v primeru, ko znaša razdalja med prebivališčem in delovnim mestom manj kot en kilometer.

Druge novosti zahteva neprijetno delo, to je določiti najbližjo možno pot oziroma pot javnega prevoznega sredstva za delavce, ki stanujejo približno kilometer daleč od delovnega mesta. Računa se, da bodo enote ravnale razumno, to je tako, da bo zadosteno določilo pravilnika, povrnjeni stroški, če dejansko so (avtobus na primer) pri razdalji, ki je za malenkost manjša kot 1 km, hkrati pa upravičenost dokazljiva tudi pred SDK!

Pravilnik bo določil za posamezne težavnostne stopnje terena in za posamezne kvalifikacije najvišje možne dnevne zneske. Pravica in dolžnost enot pa bo, da bodo za svoja gradbišča določala konkretne višine.

Novost je tudi določilo 39. člena samoupravnega sporazuma, po katerem se dnevne, terenski dodatek in dodatek za ločeno življenje med seboj izključujejo. To pomeni, da delavec, ki dobiva terenski dodatek, ne

more dobivati še dodatka za ločeno življenje, kar je bila praksa doslej. Glede na dejstvo, da ima poročen delavec vendarle večje stroške zaradi dvojnega plačevanja in večje obveznosti do članov ožje družine (zakonski drug, otroci), se bo v bodoče terenski dodatek razlikoval po zakonskem stanu (večji bo za poročene delavce).

Dodatek za ločeno življenje pa bodo dobivali delavci, ki:

- niso upravičeni do terenskega dodatka,
- se ne vozijo dnevno domov,
- imajo doma člane ožje družine,
- izpolnjujejo pogoje, ki jih je vseboval že dosedanj pravilnik (ne odklonijo ponujenega stanovanja npr.).

Delavci obratov ter gradbeni delavci na terenu s težimi življenjskimi razmerami (na primer: železnica na Golte, letovišče Portorož, gradbi-

šča v Bosni, pri postavljanju ali rušenju naselja in podobno) bodo v prihodnje dobivali znižane dnevnice. Najvišja bo znašala 42 dinarjev na dan. Kolikor bodo v zvezi s prenočevanjem še posebni stroški, se bodo na podlagi predloženega računa priznali tudi ti, vendar največ v višini 30 dinarjev.

Predlogi in pripombe

Nekaj misli o konkretnem izplačevanju terenskega dodatka je bilo že objavljenih v prejšnjih številkah našega glasila. Danes pa objavljamo osnutek največje možne višine izplačila terenskega dodatka po težavnostnih stopnjah.

Obstaja več variant, o katerih objavljamo le dve.

1. varianta

Naivšje možne višine terenskega dodatka v dinarjih na dan so:

Stan	Kvalifikacijska skupina	Težavnostna stopnja			v %
		1. stopnja	2. stopnja	3. stopnja	
poročeni	VK, VS, VIŠ, Delov.	10	15	25	100
	KV, SS	8	12	20	60
	PK, NK, NS	6	9	15	40

samski	VK, VS, VIŠ, Delov.	8	12	20	80
	KV, SS	6	9	15	60
	PK, NK, NS	4	6	10	40

2. varianta

Stan	Kvalifikacijska skupina	Težavnostna stopnja			v %
		1. stopnja	2. stopnja	3. stopnja	
poročeni	VK, VS, VIŠ, Delov.	14	20	26	100
	KV, SS	12	17	22	85
	PK, NK, NS	10	14	18	70

samski	VK, VS, VIŠ, Delov.	11	16	21	80
	KV, SS	9	13	17	65
	PK, NK, NS	7	10	13	50

Konkretno višine, vendar največ do višine iz gornjih tabel določa DS enote za vsak primer posebej.

Več o samoupravnih sporazumih in terenskih dodatkih pa je objavljeno v posebni prilogi Delavske enotnosti, katero prilogo je prejel skoraj vsak naš delavec.

Prilogo pod naslovom Najpomembnejša določila samoupravnih sporazumov v gradbeništvu Slovenije pa je izdal Republiški odbor sindikata gradbenih delavcev Slovenije.

Ker je materiala za razpravo dovolj, naprošamo vse sindikalne podružnice, da celotni material, vključno s predlogom za izplačilo terenskega dodatka, temeljito obravnavajo.

Iz vojske nam pišejo

Dragi tovariši!

Nahajam se na odsluženju vojaškega roka. Zelo rad se spominjam svojih prijateljev in sodelavcev. Mnogo mislim na podjetje. Moja enota je v Somboru. V vojski se imam dobro.

Vsem sodelavcem in celotnemu Gradisu želim srečno Novo leto 1972.

Pišite mi in pošljite Gradisov vestnik. Iskrene pozdrave!

VALENT JANKOVČ
VP 8097 9

25002 SOMBOR

Mladinci: Vse lahko sami uredimo

Živimo v pestrem svetu, ki nam nehotе vsiljuje nešteto vedno novih in novih bolj ali manj zapletenih vprašanj. Odgovor nanje večkrat najdemo, pa tudi ne. Človek je že bil od nekđaj radoveden, zato se ni nikoli zadovoljil z nepopolnimi odgovori. Vedno je vsakemu problemu, ki si ga je zastavil, hotel priti do dna.

Za vsako generacijo je značilno, da se srečuje s problemi, ki so odvisni od časa in okolja, v katerem živijo. Tokrat so nas zanimali problemi, o katerih razmišljajo nekateri mladi Gradisovi vajenci. Mnogi pravijo, da so to veseli, temperamentni, nezadovoljni fantje in še in še najrazličnejših drugih pridevnikov so jim obesili. Malokdo pa se vpraša, kje so vzroki za nemir, nezadovoljnost mladih. Zakaj so nemirni? Ali je ta nemir zgolj odraz nekega nezadovoljstva? Kakšno je to nezadovoljstvo, od kod izvira in kakšno vlogo igra pri tem mladinska organizacija? Kakšen je odnos med generacijama, bolje rečeno med vajenci vzgojitelji, mojstri in med samimi vrstniki? Ali mladi res živijo svoje življenje, življenje, ki ga mnogi starši in starejši ne razumejo, oziroma nočejo razumeti? Kaj moti mlade Gradisovce, kaj si želijo, kaj hočejo, zahtevajo...?

Na vsa ta in še mnoga druga vprašanja so štirje mladi vajenci prvega letnika povedali naslednje:

MILAN DRAVEC: Res je. Mnogi nas imajo za divjake. Morda smo včasih res preveč živahni, vendar bi nas

morali razumeti. Priidejo dnevi, ko smo zopet preveč mirni in kdaj drugič to mirnost z živahnostjo nadomestimo. Mislim, da nikoli ne pretiramo, zgodi pa se, da pride včasih tudi do pretepa, ki pa ga učenci sami prekinemo ali pa, če je potrebno, tudi preprečimo že prej.

Tu v Gradisu smo se zbrali iz najrazličnejših krajev. Zato smo si mnogi zelo različni. Počasi smo se spoznavali, se nekako iskali, ustvarjali prijateljstva. To ni težko. Ne trpimo pa laži, neizpolnjenih obljub, hinavstva. Tako pride med nami tudi do nesimpatij. Sploh je za nas mlade značilno, da se hitro sporazumemo, pa tudi spremo. Z upravnikom mnogi nismo zadovoljni. Morda je med nami prevelika starostna razlika. Mi smo samo malo bolj glasni, pa je že ogenj v strehi. Mnogi od nas za mladinsko organizacijo v Gradisu sploh ne vemo. Kot da s svojo mrežo ne more priti do nas. Veseli bi bili, ko bi tudi nas predsednica pobliže spoznala, se pogovarjala in tak pogovor naj ne bi trajal samo kratke pol ure, temveč toliko časa, da bi si natančno izmenjali misli, mnenja in spoznanja.

ALOJZ SVETANIČ: Eden večjih problemov, s katerimi se zadnje čase srečujemo in o katerem se malo več pogovarjamo, je prehrana. Tisti, ki se hranijo v Sapovi menzi, so na boljšem. Srečujemo se tudi z manjšimi problemi, ki so v večini rešljivi, a za nas predstavljajo kar trd oreh. Tako npr. mi iz nižjih letnikov težko pridemo do mizice za namizni tenis. Morali bi narediti točen urnik, kdaj ima katera skupina pravico do igranja in tako ne bi pogosto prihajalo do »hude« krvi. Upam, da se bo to kmalu uredilo in z mano tudi vsi drugi kolegi.

Najbolj pa smo nezadovoljni z nepravilnim ravnanjem starejših. Zgodila se nam je marsikatera krivica, o kateri smo v začetku molčali. Verjetno zaradi straha, da ne bi bili še kaznovani. No, sedaj pa se zase potegnemo in videli smo, da nas poslušajo in to je za nas nekakšna nagrada.

BRANKO MOHORKO: Tarejo nas najrazličnejši problemi. Nekatere uspemo sami rešiti, druge s pomočjo vodstva, ki se za nas vse pogosteje zanima. Mnogo nas je nezadovoljnih starejših do mlajših kadrov. Tudi med sabo se vsi ne razumemo in morda je prav v tem težava, da vedno pri prošnjah, ki jih posredujemo vzgojiteljem, ne uspemo. Velik problem imamo s prehrano, z obiskovanjem kino predstav... Če na primer zamudiš v domu, si takoj kaznovan. Tudi opravičiti se ne utegnesh. Večkrat so opravičila tehtna, pa ti ne zaležejo, ker se z njimi po-

Učenci GV Ljubljana pri delu

staviš samo pred prijatelji, ki te žalostno trepljajo po ramenih.

MIRAN BELCEL: Z domskim redom in z načinom življenja v njem smo gojenci v glavnem zadovoljni. Seveda ne v vsem! Večkrat skušamo posredovati in večkrat smo odbiti, premalo pa nam povedo, zakaj. Mislim, da bi se morali gojenci med seboj bolj povezati, tudi bolj razumeti in si pomagati. Morda smo premalo časa skupaj, morda se premalo poznamo. Vemo le to, da imamo zelo malo časa. Preveč učnih ur je in namesto njih bi morda organizirali kakšna zanimiva predavanja, za katera bi se odločili gojenci sami.

Vem, da se generacije med seboj vedno ne razumejo. Tu bi morali poiskati nekakšno srednjo pot in do večkrat mučnih situacij ne bi prihajalo. Vse se da urediti, samo če obe strani malo popustita.

Poiščimo skrite rezerve

Smo sredi priprav za organizacijo raznih tečajev in seminarjev v zimski sezoni 1971/72. Kadrovske službe poslovnih enot že zbirajo kandidate za posamezne tečaje. Po programu upravnega odbora, centra za izobraževanje bodo v letošnji sezoni organizirani tečaji za polkvalificirane tesarje, zidarje, železokrivce in betonarje, za kvalificirane tesarje, zidarje in železokrivce, tečaj za gradbene minerje, tečaj za strojnike težke in lahke mehanizacije, tečaj za žerjaviste, GD in konzolna dvigala, tečaj za varilce, tečaj za inštruktorje, za skupinovodje (pomožne delovodje) ter seminarji za tehnično strokovni kader.

Pogoji za vpis v posamezne izobraževalne oblike zahtevajo določeno stopnjo splošne in strokovne izobrazbe. Tako mora npr. imeti kandidat, ki se bo vpisal v tečaj za kvalificiranega tesarja ali zidarja, najmanj eno in pol do dve leti zaposlitve na delovnem mestu polkvalificiranega tesarja in zidarja.

Posamezne izobraževalne oblike so enoletne, in sicer: tečaj za kvalificirane tesarje ali zidarje bo trajal dva meseca. Na teh dvomesečnih tečajih si bodo kandidati pridobili osnove praktičnega dela ter teoretičnega znanja, po končanem teoretičnem bodo morali ostati v podjetju na praktičnem delu še osem mesecev. Teoretični del izpita bodo kandidati polagali takoj po končanem teoretičnem delu tečaja, praktični del pa po preteku osem mesecev praktičnega dela v podjetju.

Tečaji bodo v Mariboru, Celju, Ljubljani ter pri Zveznem centru za izobraževanje inštruktorjev v Ljubljani, za tehnično strokovni kader pa v našem počitniškem domu na Pohorju.

PRI PRIDOBIVANJU NOVEGA ZNANJA JE POMEMBNA KRIVULJA UČENJA

Učinkovitost vsakega delavca, ki bo obiskoval ta ali oni tečaj, je tesno

povezana s stopnjo izobrazbe in hitrostjo priučevanja pri delu. To je pomembno tako za mlajše kot za starejše delavce, še posebno pa za tehnično strokovni kader.

Pri pridobivanju novega znanja je pa analizi dr. Staneta Možine zelo pomembna krivulja učenja, delovna storilnost pa je med drugim povezana s stopnjo obvladanja posameznih delovnih operacij, to je s hitrostjo pri delu.

Krivulja učenja na tečaju kot tudi pozneje na praktičnem delu se lahko zelo spremeni z načrtnim treningom, in sicer kar za 18 do 25% glede na čas trajanja priučevanja. Grafična slika, ki ponazoruje krivuljo učenja, nastalo na osnovi priučevanja, in krivuljo učenja, nastalo na osnovi načrtnega treninga tako pri učenju kot na delovnem mestu, je naslednja (glej skico):

Kot je razvidno iz zgornje skice, se krivulja počasi dviga do platoja, ko pri različnih načinih priučevanja različno deluje. Če je posameznik neustrezno priučen, mu ne pomaga še takšna motivacija za delo in ni možnosti, da bi se storilnost kaj bistveno dvignila. Vsekakor pa je individualna storilnost v precejšnji meri odvisna od natančnosti, kvalitete in hitrosti pri delu.

Pri starejših delavcih ne pride toliko v poštev osnovno splošno izobraževanje, bolj pa strokovno izobraževanje, predvsem pa temeljito izobraževanje na delovnem mestu. Ugotovitve in rezultati dosedanjega dela kažejo, da je izobraževanje starejših delavcev, predvsem pa izobraževanje na delovnem mestu, ravno tako uspešno, in da v ničemer bistveno ne zaostajajo za mlajšimi delavci.

Da bi ugotovili učinkovitost izobraževanja, je bilo napravljenih več analiz o rezultatih izobraževanja, vzgajanja in štipendiranja kadrov. Rezultati analiz nam kažejo, da je izobraževanje uspešno le v tistih poslovnih enotah, kjer so med izobraževanjem, še posebno po končanem izobraževanju, posvečali delavcem kar največ pozornosti, kajti delavec, ki je uspešno zaključil in opravil izpit iz določene stroke, je to v bistvu šele prva faza njegovega napredka.

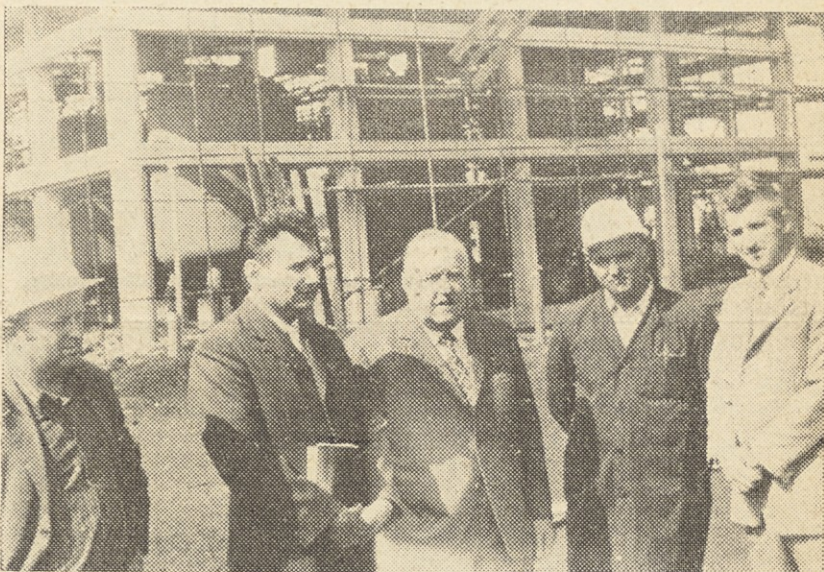
Ko govorimo o izobraževanju, se pred nami kot rdeča nit vleče vprašanje, kakšno je razmerje med izobražbeno strukturo kadrov in produktivnostjo. Ali bolje rečeno, vprašanje je, če povečujemo izobrazbo kadrov, ali rastejo tudi indeksi, ki označujejo pozamezne vidike — indikatorje produktivnosti. Produktivnost je merilo za splošno gospodarsko rast v podjetju. Ta rast je tako na tehničnem, proizvodnem, finančnem in ekonomskem področju. Dosedanji rezultati izobraževanja pa nam le potrjujejo dejstvo, da je produktivnost pogojena z boljšo izobražbeno strukturo zaposlenih in obratno, če izobrazbena struktura (še posebno kadrov z visoko ali srednjo strokovno izobrazbo) pada, se manjša tudi produktivnost dela.

Res, da posamezne izobraževalne akcije ne zadovoljujejo vseh potreb, zato bomo morali v bodoče bolj upoštevati vse skrite rezerve, kot so sposobnosti, interesi in pripravljenost za izobraževanje vsakega člana kolektiva, ki bo produktivno usposobljen le tedaj, če bo za svoje delo ustrezno izobražen in sposoben strokovno obvladati svoj poklic. Vsako omahovanje v tej smeri pomeni ne le stagnacijo, temveč tudi nazadovanje.

L. C.

Gradisov vestnik

«Gradisov vestnik» izdaja delavski svet podjetja Gradis Ureja ga uredniški odbor Odgovorni urednik Lotze Cepuš Tiska tiskarna «Toneta Tomšiča» v Ljubljani — izhaja mesečno

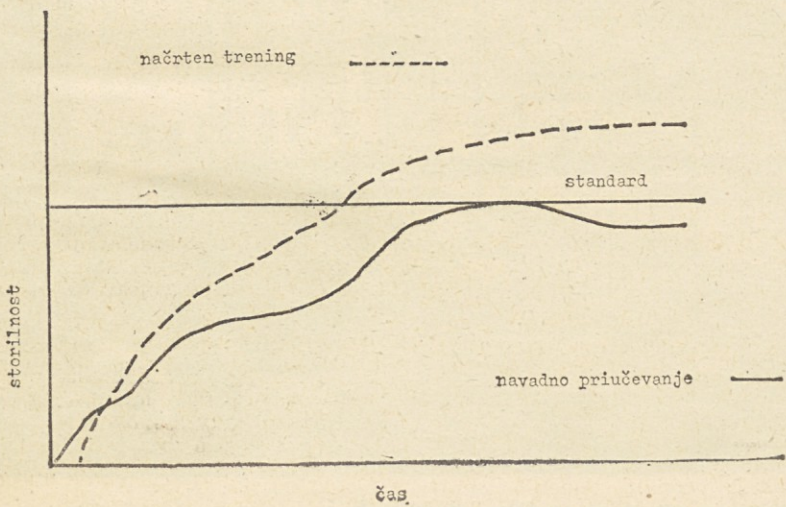
Ob polaganju izpitov za kvalificirane tesarje in zidarje na gradbišču v Celju — PE Ravne na Koroškem

S polaganja izpitov v Celju

Izpiti v Celju

Ing. Janez Bojc razlaga gostom iz Sarajeva, kako smo gradili viadukt na Ravbarkomandi. V sredini je generalni direktor Vranice Miloš Žarković

Na Ravbarkomandi je v glavnem vse v redu

Gradnja viadukta na Ravbarkomandi pri Postojni čteje med tehnično najzahtevnejše dele nove hitre ceste in gotovo med najzahtevnejše ter obenem najimpozantnejše gradnje v Sloveniji letos sploh

Visoko nad zemljo se bo vijugala prva slovenska lepota. Ponekod celih trideset metrov! Ze danes, ko so naši delavci s svojim delom tako rekoč na pol poti, ko šele polagajo nosilce na mogočne nosilne stebre, se veselimo prve slovenske hitre ceste. Vemo namreč, kaj bomo z njo pridobili, kaj bo predstavljala za naš promet, za slovenski, jugoslovanski in mednarodni turizem. O tem je bilo že dosti povedanega...

Čeprav smo o gradnji viadukta že pisali, bo naše bralce zanimalo, kako potekajo dela na prvi slovenski hitri cesti, kje in zakaj prihaja do zastojev, kaj najbolj tare gradisovce, ki so prevzeli na svoja pleča izgradnjo viadukta Ravbarkomanda.

O vsem tem nam danes pripoveduje ing. Janez Bojc, vodja gradbišča.

armature. Skratka, dejstvo je, da smo v zaostanku. Zato bomo poskrbeli za nove plane in v zimskih mesecih nadoknadili zamujeno. Nekako bo že šlo... Sicer pa: v vsakem primeru mora biti cesta do roka napravljena...

tistimi, ki jih imajo, temveč s tistimi, ki bi jih radi imeli, pa jih nimajo, ker jih enostavno ne morejo dobiti.

Zares zanimivo, da danes ne dobiš več delavcev. Kadrovska služba se letos ni izkazala, ugotavlja ing. Janez Bojc. »Za terensko delo ni več pravega interesa. Še nedavno so hodili k nam delavci z juga. No, hodijo še danes, vendar ne v Slovenijo, temveč malo dlje, kjer je tudi plača malo boljša...«

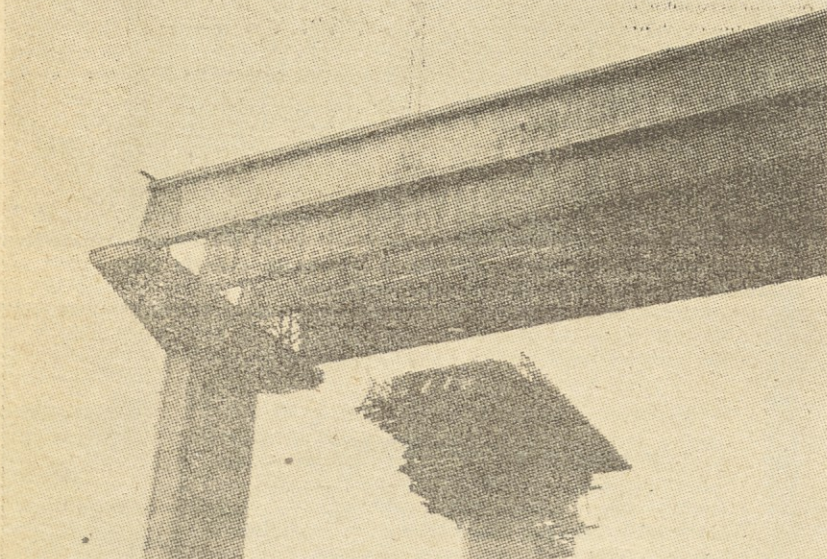
Drugače se imajo gradisovci na Ravbarkomandi kar dobro. Življenjski in delovni pogoji so razmeroma v redu, hrana je obilna in poceni.

Delo teče vse od jutra do štirih popoldan. Le na montaži se praktično nikoli ne ustavi. Tudi ob nedeljah ne. Roki so neizprosni in priganjajo. Prihodnje leto mora biti cesta nared... In tudi bo.

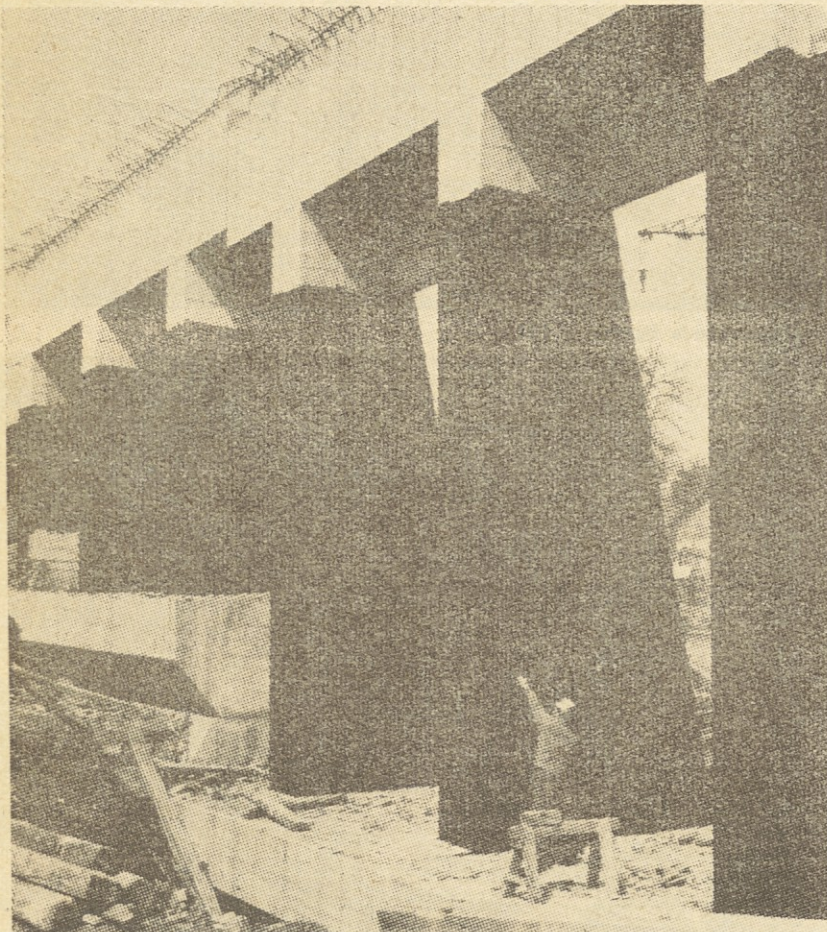
A. U.

Kontrasti — Prihodnje leto se bo promet preusmeril za 30 metrov višje

Montaža nosilcev na viaduktu pri Ravbarkomandi

Go pričetku gradnje viadukta na Uncu. Danes pa je zabetonirana še zadnja nosilna plošča cestišča in vsi stebri so danes že zasipani

● Vrsta zahtevnih nalog

Gradisova skupina delavcev šteje blizu 250 delavcev. Z delom smo pričeli pred poldrugim letom, natančno maja 1970, pripoveduje ing. Janez Bojc. »Seveda, pred začetkom glavnih del je bilo potrebno opraviti vsa pripravljalna dela, ki so bila precej zahtevna. Gradimo namreč viadukt Ravbarkomanda, pet podvozov, štiri nadvoze, en inundacijski objekt, skrbimo za tampon, stabilizacijo drobljenj itd. Skratka gre za vrsto zahtevnih del, ki morajo biti opravljena do drugega leta...«

Viadukt Ravbarkomanda bo dolg nekaj več kot šeststo, natančno 604 metre. Cestišče bo tu slonelo na mogočnih nosilnih stebrih z votlim pre rezom. Najvišji stebri bodo visoki dobrih trideset metrov. Če pa bi zložili vse stebre drugega vrh drugega, bi dobili več kot šeststo metrov visok nebotičnik.

● Malce v zamudi

Glede na to, da gre tako rekoč za redko impozantno gradnjo pri nas, povprašamo ing. Bojca za nekaj podatkov o tem, kaj vse bo vgrajeno v viadukt Ravbarkomanda.

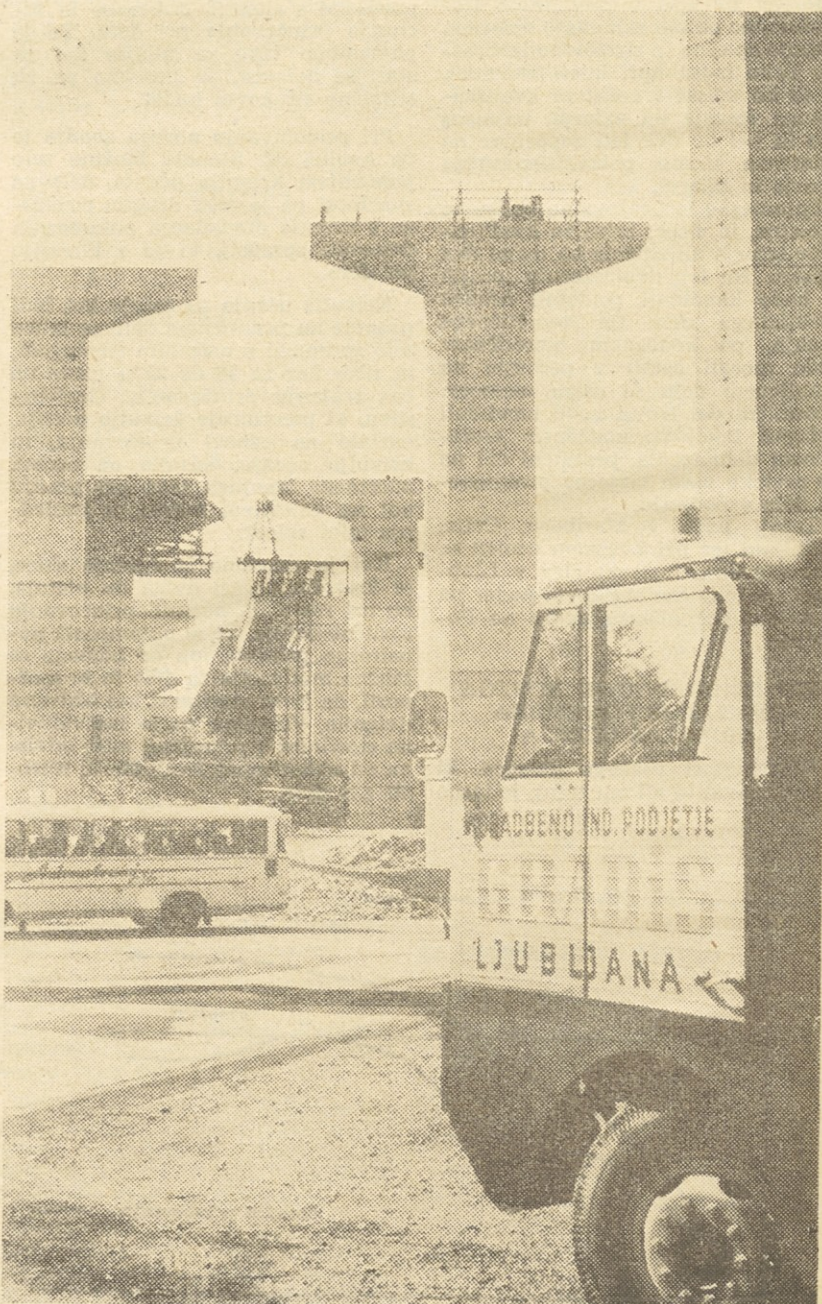
»Razumljivo bomo vgradili v viadukt največ betona...«, razlaga ing. Janez Bojc. »Približno 13 tisoč kubicov. Dalje bo v novem viaduktu kar 2 tisoč ton železa in 220 ton jeklene uvožene žice. Vsi elementi, ki bodo vgrajeni v viadukt, bodo praktično napravljeni vnaprej. Glavni sestavni deli viadukta so nosilci, ki jih delamo tu na gradbišču, le konce dobimo iz Maribora. Nosilci so dolgi od 33 do 36 metrov in tehtajo tja od 60 do 65 ton. V vsakem nosilecu je od osem do deset jeklenih kablov, od katerih je vsak napet s silo 80 ton...«

Hitra cesta od Vrhnike do Postojne v dolžini 32 kilometrov mora biti zgrajena do 1. novembra prihodnjega leta. Roki so neizprosni. Če se kje kaj zatakne, je treba nadoknaditi.

»Z deli smo malce v zamudi...« nam potoži ing. Bojc. »Nekoliko nam nagaja montaža, ker nimamo potrebnega kabskega žerjava, zato si pomagamo s posebno konstrukcijo. Poleg tega smo imeli v poletnih mesecih tudi probleme s pomanjkanjem

● Roki priganjajo

Tudi na gradbišču Ravbarkomanda imajo probleme z delavci. Ne s

Montaža nosilcev na vratolomnih višinah

Izkop gradbene jame v mestu

I. del

Včasih je pri gradnjah hiš v mestu veljalo načelo, da se pri hiši zgradi klet le v primeru, če predvidena hiša stoji na zemljišču, primernem za izkop in če ni talne vode. Zahtevnejše temeljenje takrat ni prišlo v poštev.

Zvišanje cen zemljiščem in razvoj avtomobilizma pa je spremenil tak način dela, zato je sedaj važno kar najbolj izrabiti zemljišče v globino, pa naj si bo to pod stavbo ali pod ulico.

K izkoriščanju podkletenih prostorov sta brez dvoma mnogo pripomogla dva posebna načina inženirske tehnike: sidra in vlite stene. O zaščiti gradbene jame, ki je vedno kamen spotike, bo v nadaljevanju članka opisanih nekaj novih načinov izkopanja gradbenih jam, ki jih omogoča nova tehnika in težave, s katerimi se srečujemo v takih primerih po mestih.

Podkleteni deli hiše se uporabljajo za namestitve raznih instalacij in predvsem za garažiranje avtomobilov. V sedanji dobi se v večini mestih predvidevajo vsaj štiri nadstropja v zemlji, čestokrat pa naletimo tudi na objekte s šestimi to desetimi kletnimi nadstropji. Malo verjetno je, da se bo število podkletenih nadstropij povečalo, toda to ne zaradi tehnike zaščite gradbene jame, temveč zaradi tega, kar se v tej globini garaže že težko oddajo.

Z uporabo novega načina tehnike za opiranje gradbene jame pa je vedno ostanejo pri izkopih v mestu tiste težave, ki so že prej nastopale, misliti je torej treba na:

- na prisotnost sosednjih zidov, temeljev in steno, ki so čestokrat stari in slabo zidani,
 - na ceste, kanale, prometna pota pod zemljo,
 - na mehanične karakteristike zemljin, v katerih se bo izkopavalo,
 - na višino-talne vode, ki lahko priteka s sten ali iz tal in
 - na stranske pritiske, nastopajoče za časa gradnje, včasih pa tudi še, ko je stavba že zgrajena.
- K temu je treba prišteti še zahteve gradbenega gospodarja: največja izraba zemljišča, hitro delo, varnost pri delu, dobra izdelava. Gradbeno podjetje mora torej izkopati jamo, ta pa mora biti čim večja, zavarovana z vseh strani in na tleh, stabilna, suha, brez podpor in po potrebi s temelji, na katere se lahko takoj začne betonirati ali postavljati ogrodje stavbe.

Podzidanje kletnih zidov

Podzidanje sosednjih kletnih zidov je že stara tehnika, ki se je edina uporabljala do zadnjega časa. Zaradi uporabe vzdolžnih pragov in podpor, ki so velika ovira pri delu, se da na ta način podzidavati zidovje le v manjših globlinah.

Razvoj tehnike sidranja v zemljo omogoča globlje izkope. En način je ta, da se kopije in betonira zaporedoma navpične stene primer-

ne širine do dna izkopa; danes pa se tudi uporablja drugi način, ko se z napredovanjem izkopa betonira ali pa postavlja predfabričirane elemente v vodoravnih slojih ter jih nato pritiska ob zemljinu s prednapetimi sidri. Skoraj vsak element stoji samostojno, kar zelo olajša izvajanje del. V tem primeru je zelo važno prednapenjanje vezi, ker ta vsaj deloma pritiska zemljinu za betonsko steno, katere se je nekoliko razrahljala med izkopom gradbene jame.

Pri zgoraj opisanem sistemu ne sme biti talne vode, zemljina pa mora biti dovolj odporna in koherentna, sicer lahko nastopijo v soseščini premiki zemljine. Sistem je ekonomičen, kadar je treba izkopati gradbeno jamo v trši zemljini.

V sliki 1 je skiciran primer, kjer je bilo treba izkopati 20 m globoko gradbeno jamo. Obstoječa hiša so podbetonirali in to betonsko steno so nato zasidrili s štirimi vrstami začasnih prednapetih sidrer.

Berlinski način opiranja

V tem poglavju opisana metoda je dobila to ime zato, ker so jo najprej in največ uporabljali v Berlinu. Zadnja leta se je njena uporaba zelo razmahnila zaradi dobrih lastnosti novih vrtnakih strojev in predvsem zaradi souporabe sidrer. Pri berlinski metodi se v zemljinu izvrtajo luknje in v nje postavi železni profil (I. profil). Razdalja med luknjami oziroma med železnimi profili je od 2 do 4 m, leže pa na obodu bodoče gradbene jame. Železne profile je treba vpeti v dno vrtnice, nato pa začnemo z izkopom, katerega sproti zavarujemo s plohi ali z železnimi oziroma betonskimi ploščami, ki jih vlagamo med železne profile. Čim doseže globina gradbene jame globino nekaj metrov, moramo začeti jeklene profile sidrati. Glede na globino gradbene jame se uporabijo sidra v najmanj enem pa do največ šestih obzorjih.

Pogoji za uporabo te metode so v splošnem isti kot pri prvem, to je:

- da ni vode oziroma, da je malo vode in da zemljina ne drsi,
- da je zemljina dovolj trdna.

Tako zgrajena stena za gradbeno jamo je res samo začasna in ni toga. Ne prevzema nobenih navpičnih obremenitev, njena naloga je le ustvariti navpične stene gradbene jame in povečati varnost del v gradbeni jami.

Vlita stena = prve izvedbe

Do sedaj opisana načina izkopa gradbene jame odpovesta, čim nastopi talna voda, zemljine s slabimi mehanskimi lastnostmi, veliki pritiski v bližini gradbene jame, ali če želimo togo zavarovanje izkopa.

Pred leti so se v takem primeru posluževali injiciranja zemljine. Z injekcijami so jo utrdili in zgostili, da je postala vodonepropustna in nosilna. V splošnem je to dolgotrajno in drago delo, poleg tega pa mora imeti zemljina še

take lastnosti, da je injiciranje mogoče. Vlita stena pa te probleme lepo rešijo.

Slika 2 kaže zaščito gradbene jame z injiciranjem zemljine pod obstoječo hišo.

Najprej so vlito steno uporabljali nearmirano in je bila namenjena zadrževanju talne vode. Za izkop gradbene jame v mestu pa se je pojavila v letu 1960–1961 v podobni obliki, kot se uporablja zdaj. Pri prvih uporabah so hitro ugotovili, da bo treba rešiti še nerešen problem, to je podpiranje vlitih sten. Na začetku so si pomagali s polovičarsko rešitvijo, to je z opiranjem stene, z oporniki iz lesa, profilnega železa ali betona.

Armirano-betonsko steno po sliki 2 so opirali med izkopom s posevno ležečim profilnim železom. Dela po tej sliki predstavljajo prehod med tehniko injiciranja podlage in med tehniko vlite stene.

Vlita stene s sidri

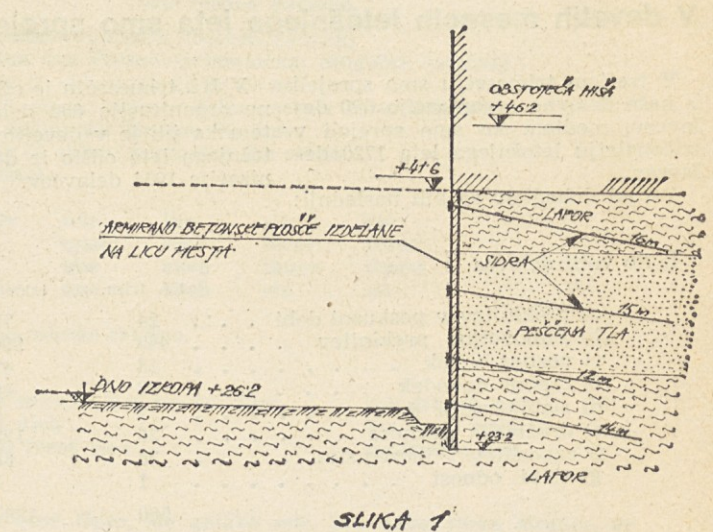
Leta 1964 se pojavi novo izboljšanje pri uporabi vlitih sten za opiranje gradbene jame: uporaba prednapetih sidrenih vezi (sider), kjer odpade vsako opiranje stene v notranjosti gradbene jame. To

mo globino vlite betonske stene le do višine trdih plastí, torej nad dnom gradbene jame. Pri nosilnih vlitih stenah in če se zemljina le ne zdi dovolj dobra, vlite stene izkoplamo in zabetoniramo na posameznih mestih globlje (slika 4). Pod vsako izdelano steno se poglobi en del širine stene do predvidene globine gradbene jame, oziroma še nekaj pod gradbeno jamo.

Vlita stene in postopen izkop gradbene jame

Pri globokih in težkih izkopih gradbenih jam v mestih je zelo elegantna metoda z uporabo vlitih sten in s postopnim izkopom gradbene jame.

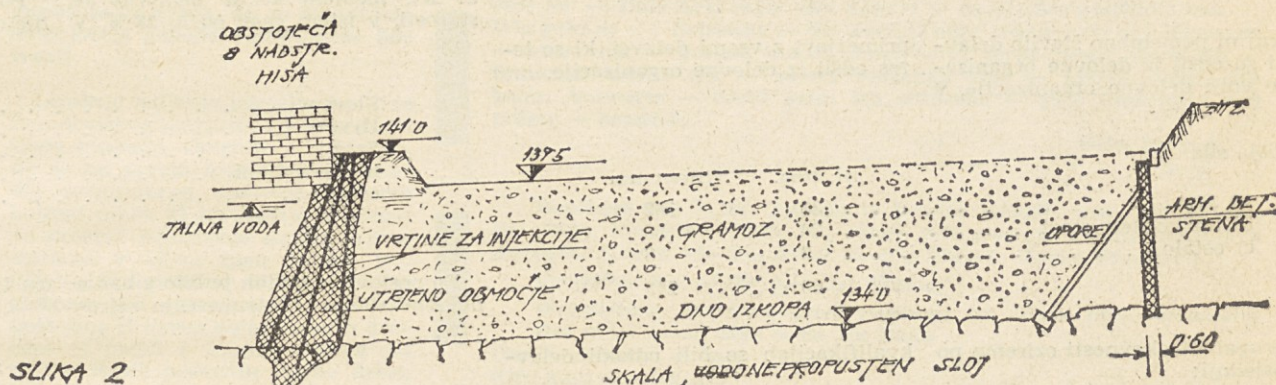
Najprej izkoplamo in vlijemo obodno betonsko steno, pri večjih razpetinah pa med obodne stene vlijemo še vmesne stene. Nato zabetoniramo prvo stropno ploščo na višini, s katere se začne gradbeno delo. Ta plošča se opira na vlito steno na vrhu stene. Nato v zaščiti vlitih sten koplamo pod to prvo ploščo prvo klet. Zabetoniramo se nato stropna plošča druge kleti in tako dalje. Sorazmerno z napredovanjem izkopa se betoni-

SLIKA 1

globoko 24 m. Vlita stena so uporabljali tudi za vmesne stene. Gradili so hkrati navzgor in navzdol na način, ki je že zgoraj opisan. Cenijo, da so s to metodo prihranili eno tretjino časa, poleg tega pa še to, da so lahko prve garaže uporabljali, še preden je bila izkopana zadnja klet.

Po Travaux VIII–IX.
Ing. Milivoj Sircelj
Dalje prihajajo

SLIKA 2

rajo posamezne stropne plošče, ki obenem tudi opirajo vlite stene (slika 5).

Neprijetnost pri tem postopku je v tem, da se z globino izkopa gradbene jame povečujejo tudi težave. Te so seveda znatno večje kot pri navadnem izkopu gradbene jame pod prostim nebom. Te težave lahko zmanjšamo tako, da pri stropnih ploščah betoniramo samo nosilce in rebra, kar omogoči lažjo organizacijo odstranjevanja izkopenega materiala.

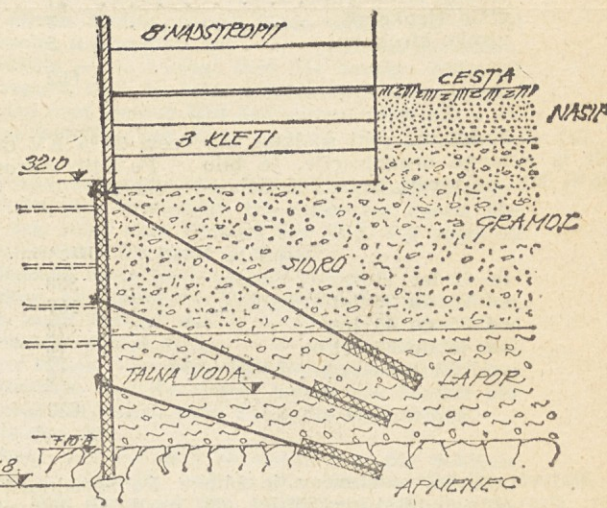
Nasprotno s to težavo pa ima ta način tudi velike prednosti kot:

- promet na cesti se da obnoviti takoj po zabetoniranju prve plošče, če je objekt seveda pod cesto,

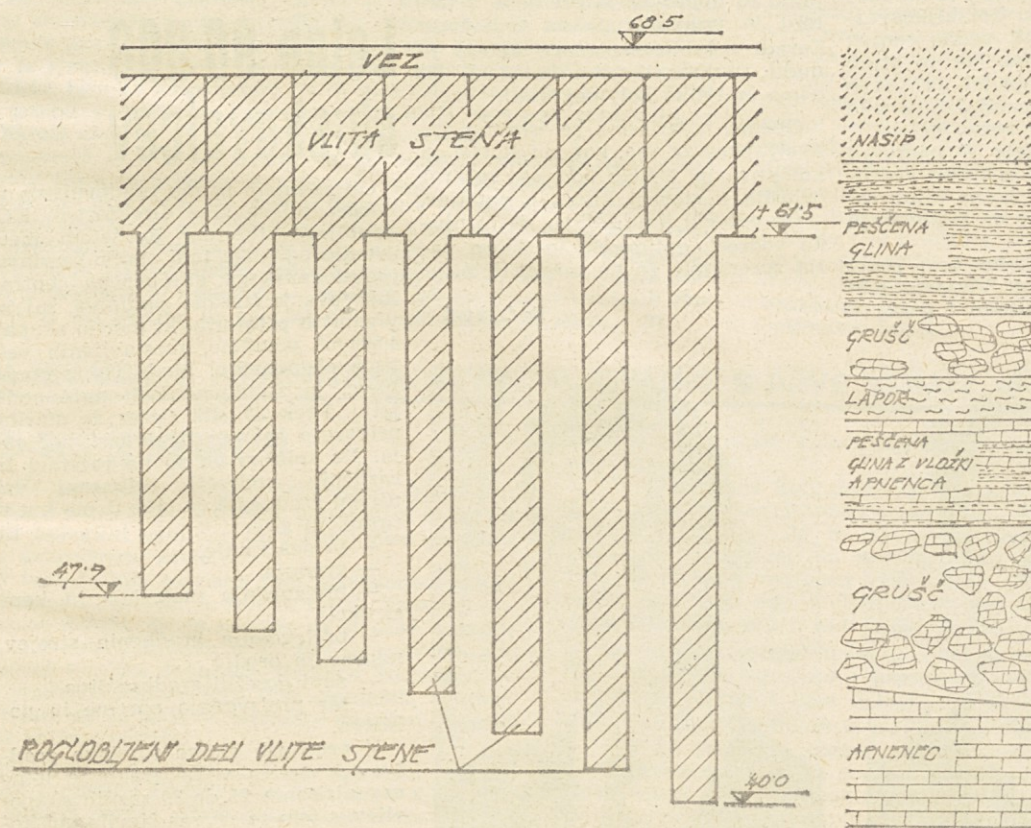
- kleti in nadstropja lahko gradimo hkrati.

Na sliki 5 vidimo gradnjo kletnih garažnih prostorov v zgradbi, katere je z vseh štirih strani obdana z obstoječimi hišami ali cesto. Talna voda nastopa v 6. kleti. Zaradi teh dveh pogojev in kratkega pogodbenega roka so se odločili za napravo obodne vlite stene

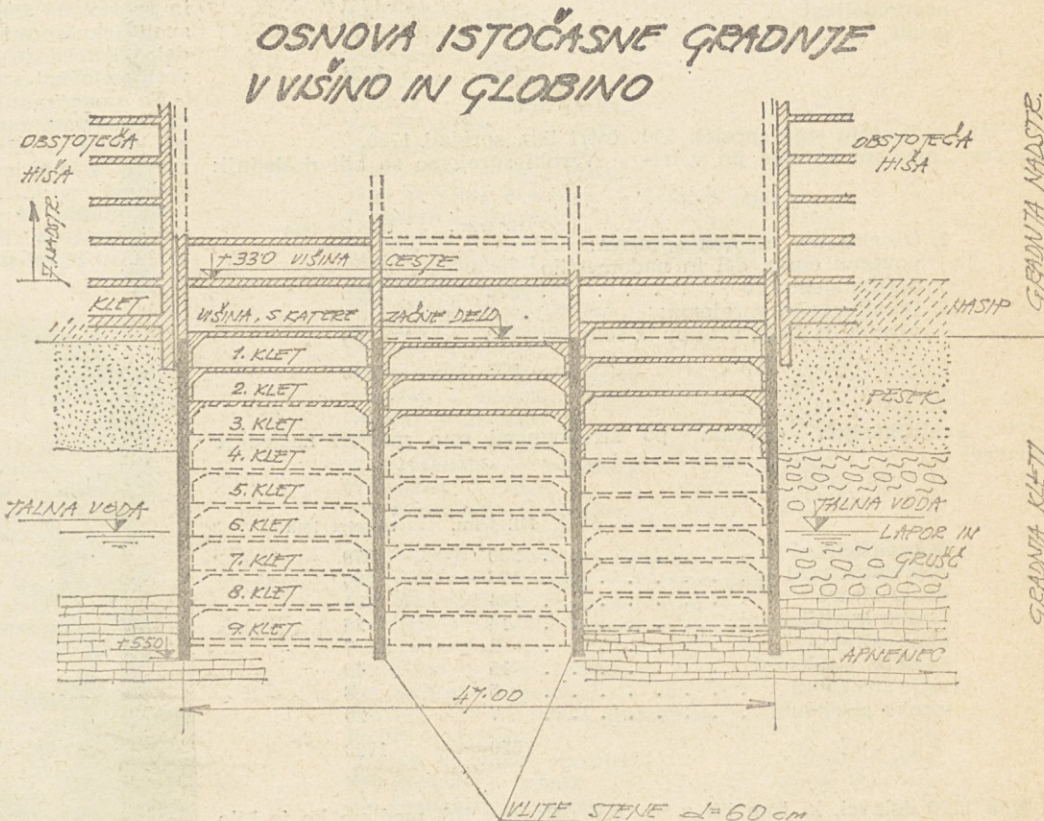
OSNOVA ISTOČASNE GRADNJE V VIŠINO IN GLOBINO

SLIKA 3

SLIKA 4

SLIKA 5

To niso samo gole številke

V devetih mesecih letošnjega leta smo sprejeli 1720 delavcev, v tem času pa jih je odšlo iz podjetja 1684

V tretjem trimesečju smo sprejeli našo delovno organizacijo 520 delavcev, medtem ko smo sprejeli v tričetrtletju letošnjega leta 1720 delavcev.

Vzroki dohodkov so bili naslednji:

1. Po volji delavca

III. trim.	tričetrt leta
a) prekinitev v poskusni dobi	24
b) samovoljna prekinitev	443
c) neznan vzrok	13
d) osebnih dohodkov	13
e) slabi pogoji dela	2
f) družinske razmere	26
g) zaposlitev v inozemstvu	38
h) slabi odnosi	1
	560
	1384

2. Po volji delovne organizacije:

III. trim.	tričetrt leta
a) zmanjšanje obsega del	—
b) ukinitve delovnega mesta	—
c) kršitev delovne dolžnosti	10
d) nedoseganje povpreč. učinka dela	3
e) v poskusni dobi	3
f) po preteku časa, za katerega je bil sprejet	19
	32
	57

Skoraj ni pomembno število delavcev, ki so odšli iz delovne organizacije po volji delovne organizacije, v

primerjavi z vsemi delavci, ki so letos odšli iz delovne organizacije.

3. Višja sila

III. trim.	tričetrt leta
a) JLA	33
b) upokožitev, smrt	24
c) ostalo	3
	60
	243

Po grupah strokovnosti oziroma po kvalifikacijah so bili odhodi delavcev naslednji:

III. trim.	tričetrt leta
nekvalificirani	266
polkvalificirani	183
kvalificirani	152
visoko kvalificirani	26
nižji strokovni	—
srednji strokovni	21
višje strokovni	3
visoko strokovni	5
	652
	1684

Od vseh delavcev, ki so letos odšli iz delovne organizacije, je bilo 46 % NK delavcev, 24 % PK delav-

cev, 24 % KV delavcev itd. Po letih starosti so odšli naslednji delavci:

III. trim.	tričetrt leta
do 25 let	388
od 25 do 35 let	157
od 35 do 45 let	72
od 45 do 55 let	19
nad 55 let	16
	652
	1684

Največ odhodov delavcev je bilo pri starostni skupini do 25 let (60 odstotkov).

Po narodnosti so odšli iz podjetja naslednji delavci:

III. trim.	tričetrt leta
Slovenci	147
Hrvati	124
Srbi	181
neopredeljeni	183
ostali	17
	652
	1684

V III. trimesečju smo sprejeli 520 delavcev, medtem ko smo jih v tri-

četrt leta sprejeli 1720. Vzroki sprejema so bili naslednji:

III. trim.	tričetrt leta
1. Objektivno pogojen sprejem: povečan obseg del in nadomestilo odšlih delavcev	398
2. Ostali vzroki sprejema: vrnitev iz JLA, vrnitev iz šole	22
	520
	1720

Po kvalifikacijah oziroma po strokovnosti smo sprejeli naslednje delavce:

III. trim.	tričetrt leta
nekvalificirani	230
polkvalificirani	123
kvalificirani	124
visoko kvalificirani	14
nižji strokovni	2
srednje strokovni	15
višje strokovni	5
visoko strokovni	7
	520
	1720

Med 1720 delavci, ki smo jih v 3/4 letju letos sprejeli, je bilo: 51 % NK delavcev, 23 % PK delavcev, 19 %

KV delavcev itd. medtem ko je bilo med tistimi 1684 delavci, ki so v istem obdobju odšli: 46 % NK delav-

cev, 24 % PK delavcev, 24 % KV delavcev.

Slabljenje strukture zaposlenih ročnih delavcev je razvidno iz na-

slednje primerjave med delavci, ki smo jih v tričetrt leta sprejeli in med delavci, ki so v istem času odšli iz delovne organizacije:

	Prišli tričetrt leta	Odšli tričetrt leta
nekvalificirani	879	783
polkvalificirani	400	411
kvalificirani	331	404
visoko kvalificirani	26	41
nižje strokovni	7	—
srednje strokovni	49	30
višje strokovni	8	5
visoko strokovni	20	10
	1720	1684

Starostna struktura delavcev, ki smo jih sprejeli, je bila naslednja:

	III. trim.	tričetrt leta
do 25 let	352	1128
od 25 do 35 let	107	379
od 35 do 45 let	43	168
od 45 do 55 let	17	39
nad 55 let	1	6
	520	1720

Od vseh sprejetih delavcev v 9 mesecih letos je bilo 66 % starih do 25 let, medtem ko je delavcev te starosti, v istem času odšlo 58 %. V

naslednji skupini, to je starost od 25 do 35 let je rezultat 22 % : 30 %. Po narodnosti smo sprejeli naslednje delavce:

	III. trim.	tričetrt leta
Slovenci	101	419
Hrvati	87	306
Srbi	167	411
neopredeljeni	156	574
ostali	9	10
	520	1720

Po poslovnih enotah je bilo gibanje delovne sile v III. trimesečju oziroma tričetrt leta naslednje:

	III. trim.	tričetrt leta	III. trim.	tričetrt leta
GV Celje	43	152	190	250
GV Jesenice	60	253	98	213
GR Koper	2	21	3	44
GV Ljubljana	90	176	77	183
GR Ljubljana-okolica	45	142	94	131
GV Maribor	35	248	58	229
GV Ravne	27	80	22	70
GR Nizke gradnje	127	344	101	260
Skupaj gradbene enote	430	1415	538	1380
KO Ljubljana	10	28	9	30
KO Maribor	9	30	8	17
LJO Skofja Loka	9	23	13	33
OGP Ljubljana	14	70	23	74
SOPO Ljubljana	9	28	8	24
Skupaj obrati	51	179	61	178
Centrala (z inoz.)	23	70	38	83
Železokrivnica	15	51	15	43
UDD Ljubljana	—	1	—	—
Biro za projektiranje	1	4	—	1
Skupaj	39	126	53	126
VSE SKUPAJ	520	1720	652	1684

Mila Capuder

V zasluženi pokoj

Po 21 letih neprekinjenega dela v podjetju je odšel v zasluženi pokoj Anton Brlek.

Zaradi svoje doslednosti in natančnosti pri delu, bodisi kot ključavničar ali kurjač, je bil vedno cenjen in spoštovan. Posebno, ker je kljub svoji izkušnosti poprijel za vsako delo, katero je opravljal z enako vestnostjo kot svoje redno delo.

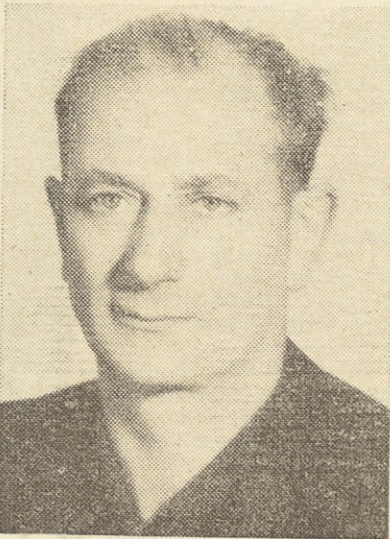
Ne samo zaradi dela — pogrešali ga bomo tudi zaradi njegove vedrosti, katere je bila prisotna kljub težavam, s katerimi se je v življenju srečeval.

Ni minilo 14 dni, ko smo zopet rekli »srečno«. Tokrat Viktorju Kozarju, ki je šel prav tako v pokoj.

Trinajst let je tov. Kozar delal v našem obratu kot ključavničar in ves čas je kazal svojo sposobnost, disciplino in dobro voljo pri delu, s katero je vplival tudi na sodelavce. Zaradi nesebične pomoči, katero je nudil svojim mlajšim kolegom, ga bomo še toliko bolj pogrešali.

Obema tovarišema se iskreno zahvaljujemo za vse, kar sta storila za kolektiv, in želimo, da se večkrat oglasita v starem krogu prijateljev. Ob odhodu jima želimo, da ju njuna vedrost, optimizem in dobra volja spremljajo še na mnoga leta.

Sodelavci

Viktor Kozar

Anton Brlek

IN MEMORIAM

Jožeta Lipovca ni več. Na zadnji poti ga je spremljalo na stotine Gradisovcev. Prišli so iz vseh enot, da še enkrat počastijo spomin velikega moža.

Petindvajset let svojega najplodnejšega življenja je daroval kolektivom našega podjetja.

Začel je kmalu po osvoboditvi. V svojo mladostno energijo je zastavil v službo obnove in izgradnje naše domovine. Sodeloval je pri gradnji HE Mariborski otok, pod njegovim vodstvom je zraslo veliko objektov ravenške železarnice, spreminjala se je zunanja podoba Raven na Koroškem. Pod njegovim vodstvom pa je zrastle tudi kolektiv ravenškega Gradisa.

Ko je bilo na avtocesti najtežje je bil imenovan za šefa takrat najbolj zahtevne gradnje avtoceste v Krškem. Z vso energijo se je lotil svojih nalog in z vso energijo jo je tudi izpeljal. Odlikovanja in priznanja so bila povračila za njegov trud.

Vzpon njegove življenjske poti se je nadaljeval. Sledila so šefovska mesta v obratu gradbenih polizdelkov v Ljubljani, mesto pomočnika na PE Ljubljana, šef gradbišča v Nemčiji, šef strojno prometnega obrata v Ljubljani ter od maja 1966 dalje na delovnem mestu pomočnika tehničnega direktorja za operativno, vse do svoje mnogo prerane smrti.

Bil je neustrašen borec za pravice, za nove ideje, vedno navdušen za napredne misli v organizaciji in proizvodnji in zavzet za pošteno izmenjavo mnenj. Sveto je verjel in delal za dobrobit podjetja. Verjel je, da je naša moč le v slogi in sodelovanju ter se stalno boril za to, da bi bil Gradis res Gradis.

Tej veri in temu smotru je bil posvečen njegov delo. Delu pa je bilo njegovo življenje.

Slava njegovemu spominu.

Zahvala

Ob smrti moje mame se iskreno zahvaljujem sindikalni organizaciji Gradis KO in SPO za izraženo sožalje in venco.

Posebno se zahvaljujem vsem, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti in sočustvovali z menoj.

Zdravko Zavadlal

Zahvala

Moram priznati, dragi tovariši sodelavci, da sta me vaša skrb in pozornost ob moji nesreči prijetno presenetili.

Zato se najlepše zahvaljujem upravi KO in sindikalni organizaciji za izkazano pomoč. Vaše razumevanje in skrb v meni budita željo po čimprejšnjem okrevanju in vrnitvi med vas.

Vse vas lepo pozdravljam in se vam lepo zahvaljujem.

Florjan ZADRAVC

Letno 96 000 obiskovalcev

Ob zadnjem sejmu gradbeništva v Beogradu sva si z direktorjem KO Ljubljana Jožetom Repštom med drugim ogledala tudi stalno razstavo jugoslovanskega gradbenega centra. Razstava je izredno zanimiva, saj je v zaprtih prostorih, ki merijo skupaj 4.500 m² površine, razstavljenih več tisoč eksponatov. Med 209 razstavljenih je zastopano tudi naše podjetje. Prek 30 slik (sicer že starih) prikazuje celotno dejavnost podjetja. Na splošno pa so na razstavi iz različnih področij prikazani vsi uspehi gradbeništva tako doma kot v tujini, in sicer:

- projektiranje,
- gradnja,
- proizvodnja materiala in konstrukcij,
- proizvodnja gradbenih strojev, naprav in orodja,
- novi dosežki gradbeništva
- ter proizvodnja opreme in pohištva.

V prostorih stalne razstave gradbenega centra v Beogradu je letno organiziranih 25 do 30 raznih simpozijev, s tem se seveda število obiskovalcev dvigne na prek sto tisoč.

Tako marsikdo spozna naše podjetje prek grafikonov in slik, zato mora biti Gradis tudi tu prisoten.

C.

Visoko priznanje projektantom

Ob natečaju, ki ga je razpisal koordinacijski odbor za graditev stanovanjske soseske MS-3/2 in MS 112/1 — novo Kodeljevo v sodelovanju z društvom arhitektov Ljubljana, sta se sestala stara sodelavca ing. Boris Vede in ing. Mirko Mrva ter izdelala osnutek skupnega programa udeležbe. Pridobila sta si sodelavce ter pričela z delom.

Sodelovanje med ing. Borisom Vedetom in ing. Mirkom Mrvo ni novo. Skupno sta delala že pri urbanizaciji Novih Jarš, se udeležila natečaja za izgradnjo stanovanjske soseske Fužine, kjer sta z laboratorom »Moste« prejela prvo nagrado.

Dolgoletno sodelovanje med ljubljanskim urbanističnim zavodom in našim birojem za projektiranje, ali bolje rečeno med ing. Vedetom in ing. Mrvo je rodilo bogate sadove.

Visoko nagrado, ki sta jo prejela za svoje delo, ni samo priznanje obema ustvarjalcema, temveč tudi afirmacija projektivnega biroja, ki je s tem dobil absolutno legitimacijo in priznanje za kvalitetno delo na področju oblikovanja in izgradnje, tehnologije stanovanjske izgradnje ter sodobnih tehnoloških prijemov. V zvezi s tem se je povečala možnost kolektivnega naročila, predvsem za projektiranje, ki je predvideno v prihodnjem letu. Začetek izgradnje stanovanjske soseske Novo Kodeljevo pa je predviden za leto 1973. Tam pa se bodo začele široke možnosti naše operative, da aktivno sodeluje pri izgradnji Novega Kodeljevega, predvsem z gotovimi polfabrikati. Tu je mišljena predvsem montažna gradnja stanovanj po odprtem sistemu, tj. kombinacija litega betona in velikoserijskih montažnih armiranobetonskih prefabrikatov.

Ne bi bilo prav, če ob zaključku ne bi omenili še sodelavcev projektivnega biroja, ki so aktivno sodelovali pri natečaju za graditev stanovanjske soseske Novo Kodeljevo. To so: Niko Reya, dipl. ing. arh., Toš Kitek, dipl. ing. arh., Metka Premič, dipl. ing. arh., Majda Satler, Mitja Kilar, dipl. gr. ing. in (maketa) Miro Oman.

Ob takem uspehu lahko vsem samostojno čestitamo.

C.

Bolezni dihal naraščajo

Sodoben in hiter tempo življenja, vedno več tehnološki postopki in vedno več industrije v kvalitativnem in kvantitativnem pogledu so vzrok številnim novim, človeku nevarnim boleznim. V zadnjem času opazamo, da zelo raste obolevnost dihal. Ali je morda to že vzrok, da so na svojem uničujočem pohodu respiratorne bolezni?

Letošnje polletno poročilo dr. Vide Šaranovičeve potrjuje zgoraj postavljeno hipotezo. Omeniti je potrebno, da so na prvem mestu v GIP Gradis respiratorna obolenja oziroma bolezni dihal, ki zavzemajo z ozirom na procent bolniškega staleža 0,75% oziroma v istem času lansko leto 0,73%. Na drugem mestu, vendar globoko pod zgoraj omenjenimi so poškodbe B (izven dela), katerih procent je padel z lanskim 0,56% na 0,48%. Slede poškodbe A (na delu), katerih procent je narasel z lanskim 0,38% na 0,41%. V zgornjem delu tabele je visok le še procent obolevnosti lokomotorne aparata, ki ima tudi tendenco padanja z 0,43% za lansko leto na 0,40% letos.

Skratka, kot je videti, razen poškodb A imajo vse bolezni, predvsem v zgornjem delu tabele, tendenco padanja, izjema so le respiratorne bolezni. Poudariti je potrebno, da bi se lahko nekdo našel in dejal, saj poškodbe A tudi naraščajo! V mislih pa moramo imeti takoj nevarnost, trajanje in posledice bolezni.

To nam potrde tudi zbrani podatki, koliko delovnih dni odpade na posamezna obolenja. Daleč spredaj so respiratorna obolenja s 1216 delovnimi dnevi, medtem ko so poškodbe B, ki so na drugem mestu, zahtevale le 773 delovnih dni. Ostale bolezni si slede v istem zaporedju, kot je že prej povedano.

Po številu primerov bolniškega staleža na 1000 zaposlenih so zopet daleč spredaj respiratorna obolenja s 157 primeri oziroma poškodbe B, ki so na drugem mestu s 57 primeri.

V primerjavi z lanskim letom, oziroma z lanskim polletjem opazimo rast respiratornih bolezni tako po procentu bolniškega staleža kot po indeksu pogostosti in indeksu delovne nesposobnosti.

Če na kratko pogledamo še po posameznih enotah glede na že zgoraj omenjene pokazatelje, hitro ugotovimo, da so respiratorne bolezni v 10 enotah na prvem, v 6 enotah na drugem mestu, ter enkrat na tretjem in petem mestu. Brez komentarja lahko kaj hitro ugotovimo stanje in posledice, ki jih povzročajo respiratorna obolenja.

Ob teh podatkih se mora človek prej ko slej zamisliti, poskušati ugotoviti, preprečiti vzroke, ki ta obolenja pogosto povzročajo, ter odgovoriti na vprašanje, kako ta problem čim bolj optimalno rešiti.

posameznih ukrepov zaradi objektivnih vzrokov ne bi mogli izvesti.

Za ponudbene kalkulacije je delavski svet predpisal najnižje obračunske osnove za vkalkuliranje osebnih dohodkov, da bo zadoščeno določilu samoupravnega sporazuma, ki je bil sprejet, s tem da se bodo predložene vrednosti zviševale v tolikšnem odstotku, kot bodo rasli življenjski stroški in bo to pristojni statistični organ tudi ugotovil.

Nadalje je sprejel delavski svet k znanju poročilo o zaključku obračuna s podjetjem »Tehnogradnje« in sklenil nagraditi tiste delavce, ki so imeli največ opravka s prevzemanjem osnovnih sredstev.

Ker bo potrebno izdelati analitsko oceno delovnih mest, je delavski svet za predsednika komisije za analitsko oceno delovnih mest imenoval ing. Jožeta Ločnikarja.

Na koncu se je delavski svet priporočil kolektivom enot na področju Ljubljane, da se udeležijo glasovanja za samoprispevek za šole in vzgojno-varstvene ustanove.

Z. R.

Učimo se nemško

30. Lektion

Wir lernen deutsch.

Das Personal-Pronomen (osebni zaimek)

Deklination des Personalpronomens: Singular (ednina)

Nominativ (1. sklon) ich du er sie es

Genitiv (2. sklon) meiner deiner seiner ihrer seiner

Dativ (3. sklon) mir dir ihm ihr ihm

Akkusativ (4. sklon) mich dich ihn sie es

Plural (množina)

Nominativ	wir	ihr	sie	Sie
Genitiv	unser	euer	ihrer	Ihrer
Dativ	uns	euch	ihnen	Ihnen
Akkusativ	uns	euch	sie	sie

(Veliko pisane zaimke rabimo pri vikanju)

Ich freue mich (jaz se veselim)
du freust dich
er (sie es) freut sich

wir freuen uns
ihr freut euch
sie freuen sich

Uebung:

Ich höre eine Oper, sie gefällt mir. Ich habe einen Bruder, er ist mir ähnlich. Ich trinke ein Glas Bier, es schmeckt mir. Ich habe einen neuen Mantel, er passt mir. Ich schreibe eine Arbeit, sie gelingt mir.

Ich habe einen Freund, er besucht mich oft. Ich habe Eltern, sie lieben mich. Ich treffe einen Bekannten, er begleitet mich. Ich lese ein Buch, es langweilt mich. Ich bestehe die Prüfung, es freut mich.

Aufgabe: Ergänzen Sie die Pronomen: Das Kind liebt seine Mutter, es gehorcht — und folgt —, es braucht — und vertraut —, Sagen Sie diese Sätze b) vom Vater, c) von den Eltern.

Ergänzen Sie die Pronomen:

Lieber Freund! Ich habe — lange nicht geschrieben. Du wirst denken, ich habe — ganz vergessen. Aber glaube —, ich denke sehr oft an —. Dein Arzt sagte mir, dass er — an die See geschickt hat. Wie geht es —? Erfrischt — die Seeluft oder schadet sie —? Wenn sie — nützt und — gesund macht, dann bleibe recht lange! Wenn du — brauchst, werde ich — sofort besuchen und — helfen, soviel ich kann. Antworte — recht bald! Ich wünsche — gute Besserung und grüsse — herzlich.

Dein Freund
X. Y.

Beachten Sie: In der Anrede, in Briefen schreibt man: Du, Deiner, Dir, Dich, Ihr, Euer, Euch, Sie, Ihnen mit grossen Anfangsbuchstaben Aufgabe: Setzen Sie den Brief in den Plural: »Liebe Freunde!«

Schreiben Sie: »Sehr geehrter Herr!«

Wortstellung des Personal-Pronomens im Dativ und Akkusativ: Der Vater kauft dem Sohn ein Buch

Der Vater kauft es ihm

(Oče kupi sinu knjigo)

(Oče mu jo kupi)

Der Dativ des Pronomens steht immer hinter dem Akkusativ-pronomen! Einige Beispiele:

Gefallen die diese Bilder? Ich schenke sie dir (Akkusativ vor dem Dativ)! Willst du dieses Buch lesen? Ich borge es dir gern. Der Kranke darf nicht rauchen, der Arzt hat es ihm verboten. Der Kellner hat die Rechnung gebracht, ich bezahle sie ihm sogleich.

Aufgabe: Setzen Sie die Pronomina richtig ein!

Wie benutzt man diesen Photoapparat? Bitte zeigen Sie —! Mir fehlt meine Geldtasche, hoffentlich hat — niemand gestohlen. Was gibt es neues? Erzähle —! Liegt dort die heutige Zeitung? Bitte reiche —! Es regnet, hast du keinen Schirm? Nimm meinen, ich bringe — sofort. Du hast meinen Hut genommen, bitte gib — wieder! Vater, darf ich Sonntag ins Kino gehen? Ja, ich erlaube —.

Ersetzen Sie Dative und Akkusative der Substantive durch Pronomina! Ich sende den Eltern eine Nachricht. Ich sende sie ihnen. Die men! Einige Beispiele: Ich zeige dem Freund das Bild. Ich zeige es Bank borgt den Kaffeleuten Geld. Sie borgt es ihnen.

Nun machen Sie folgende Sätze nach obigem Beispiel! Der Student zeigt dem Ausländer die Universität. Ich habe diese Neuigkeit schon gehört, mein Freund hat — mitgeteilt. Das Haus ist unser Eigentum, denn die Eltern haben — geschenkt. Ihr seid in Not? Hier ist Geld, wir leihen — gern. Der Briefträger bringt den Leuten Briefe und Zeitungen. Der Schneider macht der Mutter ein neues Kleid. Der Fotograf entwickelt dem Vater die Aufnahmen.

Ein Diktat mit »Wie-Fragen« Wie laig ist den Rhein, der auf dem St Gotthard in der Schweiz entspringt? (entspringen — izvirati), und in die Nordsee mündet? (münden — izlivati se). Wie gross ist das deutsche Reich, das im Herzen Europa liegt? (s Herz — srce). Wie hoch sind die Alpen, die Deutschland von Italien trennen? — Der Rhein, der in die Nordsee mündet, ist 1300 km lang. Das deutsche Reich war im Jahre 1938 cca 700.000 km gross. Die Alpen, die Deutschland von Italien trennen, sind 4890 m hoch.

Wörter — besede:

ähnlich — podoben
es schmeckt — tekne
gelingen — uspeti
besuchen — obiskati
treffen — naleteti na koga
der Bekannte — znanec
begleiten — spremljati
langweilen — dolgočasiti
eine Prüfung bestehen — položiti izpit
ergänzen — dopolniti
gehören — ubogati, biti poslušen
folgen — ubogati
vertrauen — zaupati
denken an — misliti na
erfrischen — osvežiti
die See — morje
die Seeluft — morski zrak
schaden — škoditi
nützen — koristiti
helfen — pomagati
die Aufnahme — posnetek
wünschen — želeiti
die Besserung — okrevanje
herzlich — pristrčno
die Anrede — nagovor, naslov
der Anfangsbuchstabe — začetna črka
Die Wortstellung — besedni red
gefallen — ugajati, dopasti
bergen — posoditi
verbieten — prepovedati
der Kellner — natakar
stehlen — krasti (stahl, gestohlen)
heutig — današnji
reichen — podati, izročiti
der Schirm — dežnik
die Neuigkeit — novica
das Eigentum — lastnina
die Not — stiska
leihen — posoditi
entwickeln — razviti (film)

»GRADISOV VESTNIK« ★ Stran 7

PRAVNI NASVETI

PRIVOLITEV DELOVNE ORGANIZACIJE ZA ZAMENJAVO STANOVANJ

Delovna organizacija, ki je stanovanje zgradila izključno za svoje delavce, je upravičena odreči soglasje za zamenjavo stanovanja, na podlagi katere bi se v takšno stanovanje vselila oseba, ki ni njen delavec.

Zakon o stanovanjskih razmerjih v 26. členu določa, da sme stanodajalec zavrniti soglasje za zamenjavo stanovanj samo, če je stanovanje namenjeno izključno le za ožji krog oseb, imetnik stanovanjske pravice, ki naj bi se z zamenjavo vselil v to stanovanje, pa ne pripada temu krogu, ali če je bilo imetniku stanovanjske pravice, ki naj bi se z zamenjavo vselil, odpovedano prejšnje stanovanje po njegovi krivdi.

Delovna organizacija gradi oziroma nabavlja stanovanja izključno za potrebe svojih delavcev, saj ima interes, da ima na razpolago stanovanja za člane svoje delovne skupnosti. Z ožjim krogom oseb je razumeti le določene osebe, to je delavce delovne organizacije, ki je stanodajalec.

Jasno je, da delovna organizacija, ki ima razpolagalno pravico na stanovanju, lahko pravno veljavno odreče privolitve za nameravano zamenjavo stanovanja, po kateri bi se v stanovanje, ki je namenjeno imetniku stanovanjske pravice, vselila oseba, ki ni v delovnem razmerju pri tej delovni organizaciji in torej ne spada v krog oseb, katerim so izključno namenjena stanovanja v stanovanjskih hišah po cit. členu.

Seveda pa lahko oseba, ki ji je bilo zavrnjeno soglasje za zamenjavo stanovanja, predlaga v petnajstih dneh od prejema spisa o zavrnitvi pri občinskem sodišču, naj v nepravdnem postopku ugotovi, da ji pripada pravica do zamenjave. Vendar pa s svojim zahtevkom ne bo uspela, če ne pripada ožjemu krogu oseb.

IZSELITEV IZ DODELJENEGA STANOVANJA

Delavec, ki mu je delovna organizacija dala stanovanje glede na delovno razmerje z njo, pa si je z njenim kreditom zgradil novo stanovanjsko hišo ali kupil stanovanje, je dolžan izseliti se iz dodeljenega stanovanja in tega izročiti delovni organizaciji. V takšnem primeru je izselitev iz dodeljenega stanovanja pravno veljavna pogodbeno obveznost ter je za odločanje o zahtevku pristojno sodišče splošne pristojnosti (15. in 71. člen zakona o stanovanjskih razmerjih).

Pravilnik podjetja o dajanju posojil za individualno stanovanjsko gradnjo določa, da ima prednost pri dodelitvi kredita delavec, ki s preselitvijo izprazni stanovanje, ki mu je bilo dodeljeno od podjetja. Iz te določbe sledi, da je delavec, ki je prejel posojilo pod pogojem, da izprazni dodeljeno stanovanje, dolžan izpolniti ta pogoj, sicer se lahko izpraznitve zahteva prek sodišča. Pri tem se ne upoštevajo okoliščine, da se delavec v novo stanovanjsko hišo ali stanovanje ne more vseliti, ter namerava s kreditom zgrajeno hišo ali kupljeno stanovanje prodati oziroma odsvojiti, ali pa, da se zaradi razveze zakonske zveze v novo stanovanje vseli razvezani zakonec. Če se je delavec s kreditno pogodbo odločil za stanovanje v novi zgradbi, ne more ostati še nadalje imetnik stanovanjske pravice na dodeljenem stanovanju. Na delavčev obveznost izselitve iz stanovanja nima tudi nikakega pravnega vpliva odtujitev stanovanjske hiše ali stanovanja. Ne bi bilo niti prav niti pošteno, če bi delavec prodal s kreditom delovne organizacije zgrajeno stanovanjsko hišo in hkrati obdržal od nje dodeljeno stanovanje.

Gospodarski razvoj je terjal, da se rešujejo stanovanjska vprašanja bodisi tako, da delovne organizacije same nabavljajo stanovanja in jih dodeljujejo delavcem ter vežejo dodelitev na delovno razmerje, ali pa da dajejo kredite za gradnjo stanovanjskih hiš in za nakup stanovanj. Ker pa predstavlja stanovanje za naše razmere še socialno kategorijo, je pri reševanju stanovanjskih zadev treba spoštovati kot temeljno pravilo, načelo poštenja in vestnosti — določila zakona o stanovanjskih razmerjih, ki so ius cogens, to pomeni, da so obveznega značaja. M.

NADALJEVANJE S PRVE STRANI • NADALJEVANJE S PRVE STRANI • NADALJ

Delavski svet je razpravljaj

načrtovanje je celotno gradivo obravnaval pred sejo delavskega sveta, sprejel določene dopolnitve, ki so jih predlagali kolektivi enot ter tako prečiščeno besedilo predložil delavskemu svetu.

Prav tako je bila izdelana tudi sprememba plačevanja stroškov za prevoz na delo in z dela. Samoupravni sporazum določa, da je mogoče za stroške prevoza na delo in z dela delavcem v obratih in upravah povrniti največ v višini dejanskih stroškov javnega prevoznega sredstva. Zaradi tega tudi popravek. Upoštevati bo treba, da se bodo za nekatere dosedanja zneski za prevoz na delo znižali.

V nadaljevanju se je delavski svet sprejel prvi del akcijskega programa stabilizacije, kar je po njegovem mnenju najbolj pereče. Člani delavskega sveta so gradivo prejeli šele na seji in se zaradi tega niso mogli poglabiti v vsebino. Kljub temu pa je delavski svet menil, da je treba program poslati enotam, ki naj ga takoj uresničujejo, hkrati pa tudi izrazijo željo, da kolektivi enot sami predlagajo izpolnitve programa, če

Nekateri pomembnejši vidiki kompleksne elektronske obdelave podatkov v gradbeništvu

Odkar je nemški dipl. ing. gr. Conrad Zuse leta 1943 — kakšna ironija usode, da tega primata ne moremo pripisati strojnimi ali elektro inženirjem — skonstruiral prvi elektronski računalnik (Z-1), so pretekla skoraj štiri desetletja. Komaj pred nekaj več kot desetimi leti pa so se začeli intenzivneje uporabljati v gradbeništvu, predvsem na naslednjih področjih:

— izdelava investicijsko-tehnične dokumentacije (geodetska dela, predizmere),

— in predračuni, statika (v novejši dobi pa tudi za kompleksno projektiranje),

— upravljanje delovnega procesa, organizacija izgradnje gradbenih objektov in krmiljenje organizacijskega sistema,

— na področju računovodstva, statistične in analitsko planske službe, ipd. Večje število podjetij je že nastavilo, predvsem manjše računalnike, za obsežnejša dela pa uporabljajo storitve večjih računskih centrov.

Cepprav je gradbeništvu ena izmed najbolj heterogenih gospodarskih panog, kjer še v znatni meri prevladuje fizično delo ter se proizvodni proces (gradnja) pretežno ne odvija v zaprtih prostorih na osnovi tehničnih in tehnoloških metod, ki bi temeljile na izsledkih »sodobne superznanosti«, so že dani pogoji, da bi dosedanja način uvajanja elektronske obdelave podatkov zamenjala kompleksna obdelava podatkov v podjetju.

Analitiki uvajanja elektronske obdelave podatkov ugotavljajo, da podjetja v mnogih primerih nabavljajo neustrezne računalnike ali sisteme.

Do takšnih naložb prihaja zato, ker večina podjetij nima dolgoročnejšega programa uvajanja elektro obdelave, ki naj bi bil temeljno vodilo pri odločitvah glede načina avtomatizacije poslovanja podjetja. Pri tem velja pripomniti, da je način avtomatizacije skoraj za vsako gospodarsko organizacijo drugačen.

Zaradi organizacijskih, finančnih ali tehničnih posebnosti naročnikov rešujejo vse institucije, ki se ukvarjajo z uvajanjem elektronske obdelave podatkov v gradbeništvu, te probleme le posamič. Večji računski centri pa se šele formirajo. Tudi programi, ki so izdelani, so namenjeni predvsem računovodstvu in nekaterim tehničnokomercialnim potrebam.

Zato je namen tega sestavka osvetliti nekatere posebne probleme kompleksnega uvajanja elektronske obdelave podatkov v gradbeništvu, kajti gre za zapletene in obsežne organizacijske probleme, ki jih je treba reševati že v pripravljalnih delih. To je razlog, da je namreč kompleksno uvajanje EOP (elektronske obdelave podatkov) dolgotrajen proces, ki ga tako zahodni kot vzhodni strokovnjaki cenijo na 3—5 let. Tudi izkušnje nekaterih jugoslovanskih podjetij potrjujejo to trditev.

Negativna komponenta pripravljalne dobe, ki je skoraj v večini primerov prisotna, je prekratek rok za uvedbo nove organizacije (ali bolje reorganizacije tehnike administrativnega poslovanja) celotnega podjetja, nove vsebine organizacije dela, organizacije uporabljanja podatkov itd. V večini primerov pa se v celoti zanemari izredno pomembna psiho-

loška komponenta uvajanja EOP, tj. sistematično osveščanje o EOP, kar čestokrat imenujemo tudi »uvajanje računalniške miselnosti« v kolektiv.

● Nekateri posebnosti EOP v gradbenih podjetjih

EOP računovodstva, administrativnega poslovanja in delno tudi investicijskotehnične dokumentacije uporablja metode in postopke kot v gospodarskih organizacijah drugih panog. Specifičnost posamične proizvodnje (gradnja) objekta in znana nestabilnost večine komponent organizacijskega sistema izgradnje pa v znatni meri vplivajo na posebnost upravljanja optimalnega režima izgradnje v primerjavi s serijsko proizvodnjo v pogojih stabilnega (nespremenljivega) tehnološkega procesa v drugih panogah industrije.

Ta alternativna posebnost poraja dilemo, če je racionalna, ali pa sploh možna avtomatizacija procesa upravljanja pri gradnji objektov, ali pa naj se tudi v bodoče poslužujemo že preizkušenih intuitivnih metod.

Iz teh dilem izhaja vprašanje, če je mogoče uporabljati tudi kvantitativne metode pri analizah optimalnih rešitev kot npr.: metode linearne in nelinearne programiranja in tehniko mrežnega planiranja.

Nasprotniki matematičnih metod pri izgradnji objektov in krmiljenju delovnega procesa se opirajo predvsem na trditve, da s temi metodami ni mogoče zajeti vseh bistvenih faktorjev procesa ter ustvariti neprekinjeno povratno zvezo, ki je bistveni princip kibernetike avtomatizacije poslovanja. Kvalitativna vrednost rezultatov teh metod je relativna in odvisna od: organizacijske sheme oskrbovanja gradbišč, lokacije pomožnih obratov, delitve dela med mehanizacijo in kvantitativnega faktorja fizičnega dela, strukture tehničnega procesa, določanja optimalnega roka izgradnje itd.

Značaj teh problemov je takšen, da bo v večini primerov zahteval modificirane oblike navedenih metod.

EOP v gradbenem podjetju v kompleksni obliki omogoča reševanje problemov predvsem na naslednjih specifičnih področjih:

— obsežno uporabo metod optimizacije pri izgradnji objektov z različnimi vplivnimi faktorji,

— izračun in spremljanje optimalnega plana,

— upravljanje procesa izgradnje objektov na principih in metodah »OFF-LINE« le delno tudi po metodi »ON-LINE«.

Sistem ireverzibilne zveze s težiščem na človeku kot središču kibernetike vodenja itd. Uporaba EOP v gradbenih podjetjih je torej možna na izredno širokem področju, predvsem pa bazira na:

— prilagoditvi organizacijskega sistema gradbenega podjetja pred uvajanjem kompleksne EOP,

— funkcionalnem sistemu informacij, ki zamenja variabilnega,

Kompleksna EOP se vse bolj uveljavlja tudi na področju integralnega projektiranja, kjer že izdelani programi omogočajo:

— hitrejše projektiranje (minimizacija časa),

— inženirskotehnični kader se preusmerja z rutinskega na kreativno-konstruktivno tehnično področje dela,

— predračuni se izdelujejo v več variantah, kar ustvarja pogoje za izbor optimalne variante v konstruktivnem in tehničnem pogledu,

— zaradi memoriranja podatkov iz različnih predračunov je možna kasnejša primerjava različnih konstruktivnih rešitev z vidika ekonomičnosti konstrukcij in izbor najcenejše variante.

Ce analiziramo faktor intenzivnosti in obseg uporabljanja sodobnih metod organizacije in vodenja v gradbenih podjetjih, pridemo do naslednjih ugotovitev:

— znanstvene metode vodenja v fazi projektiranja in funkcioniranja organizacijskega sistema se uporabljajo le v redkih primerih,

— projekti organizacije niso sestavljeni dosledno na principih znanstvene organizacije,

— znanstvene metode se uporabljajo le delno,

— izračun je izvršen z računskimi stroji ali z EOP, kar daje glede na različne stopnje natančnosti neenake rezultate.

Bistvene značilnosti kompleksne obdelave podatkov v podjetjih in njihove osnove so:

— programske instrukcije EOP,

— standardi potroškov,

— planske naloge specificirane po standardih delovnega procesa.

Prav tako je namenjena izredno pomembna vloga EOP pri izgradnji objekta (v procesu izgradnje), vendar pa opisovanje presega okvir tega sestavka. Ta snov bo obdelana v posebnem članku kasneje.

Obračunska in knjigovodska evidenca z EOP je sestavni del kompleksne EOP. Ker je v gradbenih podjetjih najbolj razširjena in tudi v literaturi ter raznih člankih največkrat opisovana, je tokrat ne bi posebej omenili.

Nekoliko manj poznana pa je v podjetjih EOP naslednjih področij:

— izdajanje delovnih nalogov,

— vodenje gradbenotehnične dokumentacije (gradbena knjiga in gradbeni dnevnik, situacije itd.),

— evidenca korektur normativov itd.

Kompleksna EOP v podjetjih se je najprej uveljavila v ZDA, kasneje pa prenesla v Evropo.

Pred to obliko organizacije obdelave podatkov je nujno, da organizacijske službe v podjetju izdelajo elaborate za tele organizacijske spremembe:

— določiti vrsto in obseg del, ki se avtomatizirajo,

— v sodelovanju z zunanjimi strokovnjaki predvideti optimalni perspektivni sistem računalnika,

— izbrati specializirane kadre. Po potrebi izvršiti šolanje teh kadrov (dodatno),

— predpisati metode dela, pooblastila in odgovornosti na delovnih mestih,

— izvršiti eventualne psihološke predpriprave in postopoma uvajati »računsko miselnost«,

— nujni predpogoj je standardizacija, izdelava nomenklature in projektiranje enotne oblike dokumentacije za podjetje,

— glede na različno locirana gradbišča je treba izdelati podrobni načrt pretoka informacij od EOP do koristnikov in nazaj.

● Sklepne misli

— Manjši in sedanji računalniki naj predstavljajo center EOP v podjetju. Locirani naj bodo v centralni upravi ter PE, večjih obratih ipd.

— Kompleksne probleme in naloge ter izračune naj obdeluje večji računski center zunaj podjetja.

— S strokovnjaki s področja organizacije EOP je potrebno izdelati projekt prehoda od delne na kompleksno EOP.

— Pri reševanju problemov, ki se bodo pojavljali med uvajanjem EOP, se je potrebno posvetovati s strokovnjaki za EOP specializiranih podjetij ter občasno izmenjavati izkušnje z delavci, ki rešujejo enake probleme v sorodnih organizacijah.

— V okviru programa izobraževalnega centra naj bi predavali o izkušnjah pri EOP prominetnejši strokovnjaki s tega področja.

Predvsem pa je neodložljivo, da se organizira informativni seminar za vodilne delavce in s tem položi temeljni kamen hitremu in uspešnemu uvajanju kompleksne EOP v podjetju.

Valter Ornik, dipl. ec.

IZPITE SO OPRAVILI

Po šestih oziroma osmih mesecih praktičnega dela na gradbišču so zaključne izpite za kvalificirane in polkvalificirane zidarje in tesarje uspešno opravili naslednji člani našega kolektiva:

PE Celje: Izpite za kvalificirane in polkvalificirane zidarje in tesarje so opravili:

Kasin Alič z dobrim, Ahmet Catić s prav dobrim, Cvijan Glamočak z dobrim, Tajib Hamzić z dobrim, Hasan Hamzić z dobrim, Ferid Hasanović s prav dobrim, Refik Hasanović s prav dobrim, Mujaga Hukić z dobrim, Salih Imanović z zadostnim, Luka Jović z dobrim, Janez Korez z odličnim, Jozo Jularić s prav dobrim, Habib Mešanović z dobrim, Hasan Mulahamzić z dobrim, Dragutin Medlobi z dobrim, Sejdo Soflić z zadostnim, Džurad Šišarica z dobrim, Vid Trninić s prav dobrim, Savo Domuz z dobrim, Simo Tuvij s prav dobrim, Stjepan Srnc z zadostnim, Milan Ilie s prav dobrim, Sakib Mulahalilović s prav dobrim, Sveto Stojaković s prav dobrim, Arif Bešar z dobrim, Milan Stojaković s prav dobrim, Milorad Radaković z dobrim, Rado Babić z odličnim, Karl Fideršek z dobrim, Mehmed Hukanović z dobrim, Nedeljko Ilie z dobrim, Ivan Novak z dobrim, Miloš Oljača s prav dobrim, Franc Ropić s prav dobrim, Ranko Karan s prav dobrim, Anton Zajšek z dobrim, Rifet Zukić z dobrim, Zarko Culibrk z zadostnim, Nenad Ilie s prav dobrim, Rudolf Jevnišek s prav dobrim, Nikola Stojaković s prav dobrim, Mato Jularić s prav dobrim, Dragutin Beber z zadostnim, Franjo Cerovec z dobrim, Slobodan Drobac z dobrim, Đemal Đananović z dobrim, Osman Đananović z dobrim, Jozo Jozić, z dobrim, Marko Jularić z dobrim, Hamzo Kazaferović z dobrim, Dragutin Kralj z dobrim, Anton Marić z dobrim, Zvonko Marić z zadostnim, Josip Milinarić s prav dobrim, Mile Stojaković z odličnim, Srećko Spilak z dobrim, Milovan Grumić z zadostnim in Andrej Kališnik z dobrim uspehom.

PE Ravne na Koroškem: Izpite za kvalificirane in polkvalificirane zidarje ter tesarje so opravili:

Marjan Čurč z dobrim, Ivan Dolar s prav dobrim, Ladislav Homer z dobrim, Viljem Kosmač z dobrim, Zvonko Kotnik s prav dobrim, Janez Kramer z dobrim, Branko Leskovec s prav dobrim, Mirko Lužnik z dobrim, Drago Oderlap z dobrim, Franc Pšeničnik z dobrim, Franc Svetina z zadostnim, Zdravko Vožič z dobrim, Franc Zvikart s prav dobrim, Tomo Cvija s prav dobrim, Milan Muzek z dobrim, Marjan Nemeš s prav dobrim, Anton Žalič z dobrim, Ivo Anušek z dobrim, Mičo Crepulja z dobrim, Rasim Durić z dobrim, Franc Hođnik z odličnim, Franc Kiselač z dobrim, Hamid Mustafić s prav dobrim, Mirko Novak s prav dobrim, Osman Sahinović s prav dobrim, Savo Štrbac s prav dobrim in Vinko Stražilišnik z dobrim uspehom.

PE Gradbeno vodstvo Maribor: Izpite za polkvalificirane tesarje, zidarje in železokrivce so opravili:

Srećko Krampl z dobrim, Ivan Rihter z odličnim, Franc Ščavničar z odličnim, Ivan Stampar z dobrim, Dragutin Bleščak s prav dobrim, Franc Kozar z zadostnim, Edvard Tišler z dobrim, Josip Jambrović s prav dobrim, Ivan Furjan s prav dobrim, Ivan Majhen s prav dobrim, Ivan Petrinjak s prav dobrim, Ivan Panić z odličnim, Ivan Butija z dobrim, Peter Čičić s prav dobrim, Vlado Turšček s prav dobrim, Stefan Serdinšek s prav dobrim, Ivan Vnuč s prav dobrim, Franjo Dorić s prav dobrim in Peter Markež z dobrim uspehom.

PE Obrat gradbenih polizdelkov: Izpite za naziv polkvalificirani betoner so opravili:

Nikola Djuričić z dobrim, Zvone Fink z dobrim, Alojz Hajdinjak z zadostnim, Anton Majhen z dobrim, Josip Mesarić z dobrim, Milan Piljić z zadostnim, Milan Pleša s prav dobrim, Franc Piškur z zadostnim, Atevo Sirar z dobrim, Friderik Sirec z dobrim, Franc Trlep z dobrim in Anton Virant s prav dobrim uspehom.

PE Lesno industrijski obrat Skofja Loka: Izpite za polkvalificirane delavce v primarni predelavi lesa so opravili:

Zoran Pešić z dobrim, Franc Trobec s prav dobrim, Miloš Kadrić z dobrim, Ahmed Harbaš z dobrim, Martin Kržišnik z dobrim, Rajko Mrak s prav dobrim, Janez Cof s prav dobrim, Slobodan Đorđević z dobrim, Martin Primožić s prav dobrim in Marjan Jenko z zadostnim uspehom.

PE Ljubljana-okolica: Izpite za polkvalificirane zidarje so opravili:

Vehid Avdić s prav dobrim, Mahmud Agić z dobrim, Josip Bišku s prav dobrim, Hamdija Bečić z dobrim, Svetozar Bjelojac z dobrim, Fadil Jusić s prav dobrim, Said Hotić z dobrim, Sukrija Handarović z dobrim, Ibrahim Kadirić z dobrim, Husnija Mahić z dobrim, Ale Nuhanović z dobrim, Safet Prišić z dobrim, Milan Ribić s prav dobrim, Stevo Ribić z dobrim in Dane Vujnović z dobrim uspehom.

PE Gradbeno vodstvo Ljubljana: Izpite za kvalificirane tesarje in polkvalificirane zidarje so opravili:

Slobodan Culibrk z dobrim, Ramiz Nurikić z dobrim, Ibro Zorman z dobrim, Stjepan Benković z zadostnim, Zuhdija Dževerović z dobrim, Panto Kovačević z zadostnim, Gojko Mitanić z dobrim, Branko Zdjelar z dobrim, Djuro Goković z dobrim uspehom.

Vsem delavcem, ki so uspešno položili zaključne izpite, naše iskrene čestitke.

Tako je bilo nekoč pri gradnji hladilnega stolpa v Šoštanj

Skupina delavcev, ki so gradili hotel v Radencih

— Jaz grem v nebesa, ker me je neslo po spolzki cesti.
— Jaz pa v vice, ker nisem pregledal varnostnega pasu...

Gradis mora biti povsod

Kovinski obrati iz Maribora in Ljubljane so razstavljali na beograjskem sejmu

Izdelki kovinskih obratov Ljubljana in Maribor so po svoji kvaliteti poznani že skoraj po vsej Jugoslaviji. Da bi naše izdelke spoznala tudi ostala področja, smo se letos prvič pojavili na beograjskem sejmu gradbeništva.

Kovinski obrati Ljubljana so razstavljali v sklopu Kopaonika iz Beograda, kovinski obrati Maribor pa na prostoru firme »Wibau« iz Nemčije. Sejem je bil dobro obiskan in tudi za Gradisove stroje je vladalo precejšnje zanimanje.

»Gradis mora biti povsod navzoč,« mi je na beograjskem sejmu dejal direktor KO Ljubljana Joško Repše. Gradbeno podjetje iz drugih republik morajo videti in spoznati naše izdelke. Končno pa tržišča na področju Srbije za nas še ni dovolj raziskano, zato je naša navzočnost na beograjskem sejmu tem bolj utemeljena.

Realnost in naše želje

Ob tej priložnosti smo vprašali tudi direktorja gospodarsko finančne službe Ika Ravnika, kaj misli o udeležbi kovinskih obratov na beograjskem sejmu.

Vsekakor podpiram zamisli kovinskih obratov, je odgovoril tov. Ravnika. Gradis si je v 25 letih pridobil visok sloves na vseh področjih in prav je, da se tudi drugi spoznajo z izdelki naših obratov. Nastop na tržišču v drugih republikah je vsekakor nov korak k afirmaciji našega podjetja. Vsako tržišče, pa naj si bo še tako majhno, je za nas zelo interesantno. Želje so velike, manjše pa so možnosti za realizacijo celotnega programa naših obratov. Vsaka enota mora nekaj napraviti in žrtvovati za svoj plasma in tu so kovinski obrati prav gotovo v prvi vrsti. Konkurenca med proizvajalci gradbene mehanizacije je izredno huda in proti njej se lahko borimo samo s kvalitetnimi izdelki in cenejšimi proizvodi.

Sodelovanje z Wibau

Že dalj časa potekajo pogovori med firmo Wibau iz Nemčije in predstavniki kovinskih obratov iz Maribora o možnostih tesnejšega sodelovanja pri izdelavi gradbene mehanizacije ali bolje rečeno malih uslug. Po izjavi predstavnikov firme WIBAU obstajajo vsi pogoji za tovrstno sodelovanje.

V Beogradu smo srečali tudi predstavnike podjetja Slovenija ceste

»Mi poznamo Gradis že več let,« mi je na beograjskem sejmu dejal gospod Grünwald. »Znana sta nam kvaliteta vaših izdelkov in napredek vašega podjetja.«

Pa tudi sedanja gospodarska gibanja v svetu so takšna, da zahtevajo povezanost in sodelovanje naše industrije ne le doma, temveč tudi v tujini. Cilj sodelovanja z nemško firmo WIBAU je, da prevzamejo manjša dela za firmo WIBAU naslednja podjetja: Gradis kovinski obrati Maribor, ATMOS iz Maribora, Kovinarska Krško in Mlinostroj Domžale.

Tako bodo tudi kovinski obrati Maribor stopili v krog kooperantov velike firme WIBAU. Resno in preudarno se bomo morali lotiti te naloge in skrbno tehtati vsak korak, če si hočemo zagotoviti razvoj tudi v prihodnjih letih.

Pogoji za to so dani in treba jih bo samo uresničiti.

L. C.

Zahvala

Ob nepričakovani izgubi dragega moža, očeta in dedka Jožeta Lipovca se toplo in iskreno zahvaljujemo vsem delavcem gradbenega podjetja Gradis, vseh enot širom Slovenije, ki so nam ustno ali pisмено izrekli sožalje. Zahvaljujemo se tudi vsem, ki so ga pospremili na zadnji poti ter darovali cvetje in vence. Nesebična pomoč in razumevanje ob težki izgubi nam bo ostala v trajnem spominu.

Zaljujoci: žena Irena, hči Albina, sinova Jože in Borut z družinama ter ostalo sorodstvo.

Prometno vzgojna akcija: »Na cesti nisi sam«

Pozimi je dan krajši, srečujemo se z meglo, poledico in snegom — Varna vožnja le z dobro zimsko opremo

Tako kot že vrsto let, so tudi letos organizirali prometno vzgojno akcijo »NA CESTI NISI SAM«. Namen akcije je pravočasno in nenehno opozarjanje upravičencev v prometu na močno spremenjene vozne razmere v jesenskem in zimskem času, ko normalen promet ovirajo zlasti krajši dan, megla, poledica in sneg.

Vsakoletne izkušnje kažejo, da se vozniki motornih vozil zelo počasi prilagajajo spremembam na cestah. Namreč čez poletje in še v zgodnji jeseni so vremenske razmere take, da skoraj vedno dopuščajo voznikom hitrejšo vožnjo, posebno če upoštevamo suhe ceste, noči brez megle in drugo. Sedaj na prehodu v zimsko obdobje vsega tega ni. Poleg tega so vozniki prisiljeni precej voziti še v temi (zjutraj in zvečer), česar poleti tega ni bilo toliko. Že prvi letošnji jesenski prepotrebni dež je potrdil naše ugotovitve. Samo na ljubljanskih cestah in glavnih vpadnicah je bila cela vrsta prometnih nesreč, ki so se zgodile največ zato, ker vozniki niso prilagodili hitrosti vožnje spolzki in mokri cesti. Trčenj in prevačenj je bilo še in še.

Letošnja prometno vzgojna akcija, ki jo je organizirala in jo vodi republiška komisija za vzgojo in varnost v cestnem prometu, vsebuje tudi osnove programa zvezne jugoslovanske akcije, ki je usmerjena na povečano skrb voznikov motornih vozil za urejenost in vzdrževanje svetlobnih teles in pnevmatik na motornem vozilu.

Torej glavni moto letošnje prometno vzgojne akcije »NA CESTI NISI SAM« je več pozornosti pri vožnji v jesenskih in zimskih razmerah in popolna tehnična urejenost motornega vozila.

Prometno vzgojna akcija je usmerjena zlasti na to, da bi preventivno vplivali na voznike motornih vozil, da se bodo znali obvarovati pred vrsto sovražnikov cestnega prometa v tem času. Vendar to ni stvar le posameznega voznika. Tu so tudi vodstva delovnih organizacij, zlasti transportnih, in odgovorne osebe v avtoparkih, oziroma tiste osebe, ki imajo na skrbi organizacijo transporta in tehnično stanje motornih vozil, kot tudi vsi varnostni tehniki.

Uspeh akcije je odvisen od širokega angažiranja že omenjenih faktorjev ter od širokega sodelovanja drugih institucij, zainteresiranih za varnost cestnega prometa, npr. avto-moto društva, podružnice združenja šoferjev in avtomehanikov, organov za notranje zadeve, posebno pa komisij za vzgojo in varnost v cestnem prometu.

Gospodarske organizacije, ki se bavijo s prevozom potnikov in blaga, kot tudi druge organizacije, ki opravljajo prevoz za lastne potrebe, lahko zelo uspešno sodelujejo v akciji. V ta namen naj poskrbijo:

— da bodo vsi vozniki v organizaciji ali podjetju seznanjeni z namenom akcije;

— da bodo odgovorne osebe poskrbele za prilagoditev vožnje spremenjenim voznim razmeram (dež, megla, poledica, sneg) in poskrbele za to, da bodo vozila vedno tehnično v redu, zlasti kar se tiče gum, zavornega sistema, kretalnega mehanizma, luči itd.;

— da planirajo vožnjo s tovornjaki v tem letnem času tako, da ne bi po nepotrebnem obremenjevali prometa in ustvarjali na cesti takšne situacije, ki bi terjale celo najhujše prometne nesreče in nepotrebne zastoje prometa.

Delovne organizacije, ki zaposlujejo večje število ljudi, naj prek varnostne službe opozarjajo na povečano nevarnost prometnih nesreč na poti na delo in z dela. Zlasti naj:

— opozarjajo udeležence v prometu na potrebno previdnost na cesti glede na izredno neugodne prometne pogoje (hoja in prečkanje ceste, vožnja s kolesi, mopedi in motornimi vozili);

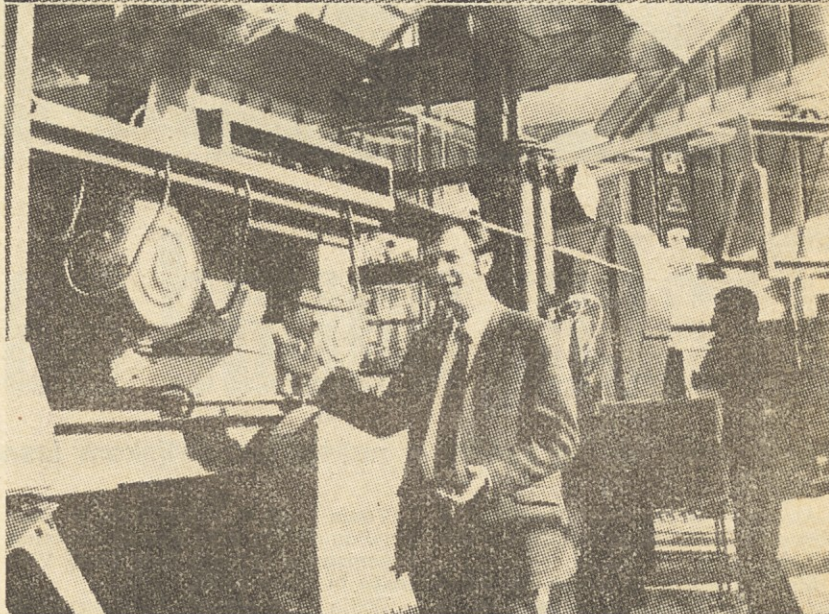
— opozarjajo voznike motornih vozil na tehnično urejenost vozil in še posebej na potrebno zimsko opremo.

V akciji aktivno sodeluje tudi operativna služba prometne milice, ki kontrolira, opozarja in ukrepa proti voznikom, ki vozijo s tehnično zanemarjenimi vozili, zaradi česar so mnogo bolj izpostavljeni nesrečam ali pa so tehnično neurejena motorna vozila neposredno vzrok takih nesreč.

Priporočamo, da odgovorne osebe v delovnih organizacijah sodelujejo z občinskimi komisijami za vzgojo in varnost v cestnem prometu, da bi na ta način uspešneje prispevali svoj delež v akciji v preprečevanju in zmanjšanju že tako preveč pogostih prometnih nesreč in njihov posledic.

Akcija bo »uradno« zaključena 31. 1. 1972. leta. Vendar organizator, to je republiška komisija za vzgojo in varnost v cestnem prometu priporoča, da se s to prometno vzgojno aktivnostjo nadaljuje vse dotlej, dokler bodo vremenske razmere take, da bodo otežkočale in ogrožale cestni promet.

Marjan Metljak

Naši eksponati na stalni razstavi gradbeništva v Beogradu

Pogovori s predstavniki firme Wibau

Zračni napad na Trato

Uspela vaja civilne zaštite v našem industrijskem lesnem obratu v Škofji Loki

Alarm — sirene tulijo na ves glas. Sovražna letala se približujejo Škofji Loki.

Med letalskim napadom na industrijski center Trata, v katerem je tudi lesno industrijski obrat Gradis Škofja Loka, je bil z zažigalnimi bombami zadet objekt žaga. Požar se naglo širi. Pri napadu je bilo ranjenih tudi nekaj delavcev.

Kurirji so takoj prihiteli in začeli raznašati pozive za akcijo civilne zaštite. Vodja štaba CZ Franc Tehovnik je imel polne roke dela. Vodja teritorialne obrambe Pavel Jenko je organiziral ekipo, obleko in orožje ter takoj zastražil objekte lesnega obrata.

Vodja gasilcev Peter Triler in Stane Jamnik sta s še dvema enotama organizirala gašenje žage PGD Virmače in Stara Loka.

Vodja prve pomoči Kristina Mrak je bila »takoj na mestu«. Reševanje ponesrečenih delavcev ob bombardiranju žage je bilo hitro in uspešno. Nudili so jim prvo pomoč ter organizirali prevoz v ambulanto. Vaja je v celoti uspela.

Po končani vaji je vsem udeležencem vaje industrije na Trati spregovoril predsednik občine tov. Zdravko Krvina. Pohvalil je celotno akcijo in dodal, da bodo take akcije organizirane še v bodoče.

Vinko Florjančič

Do stanovanja naj bi prišli že mladi proizvajalci

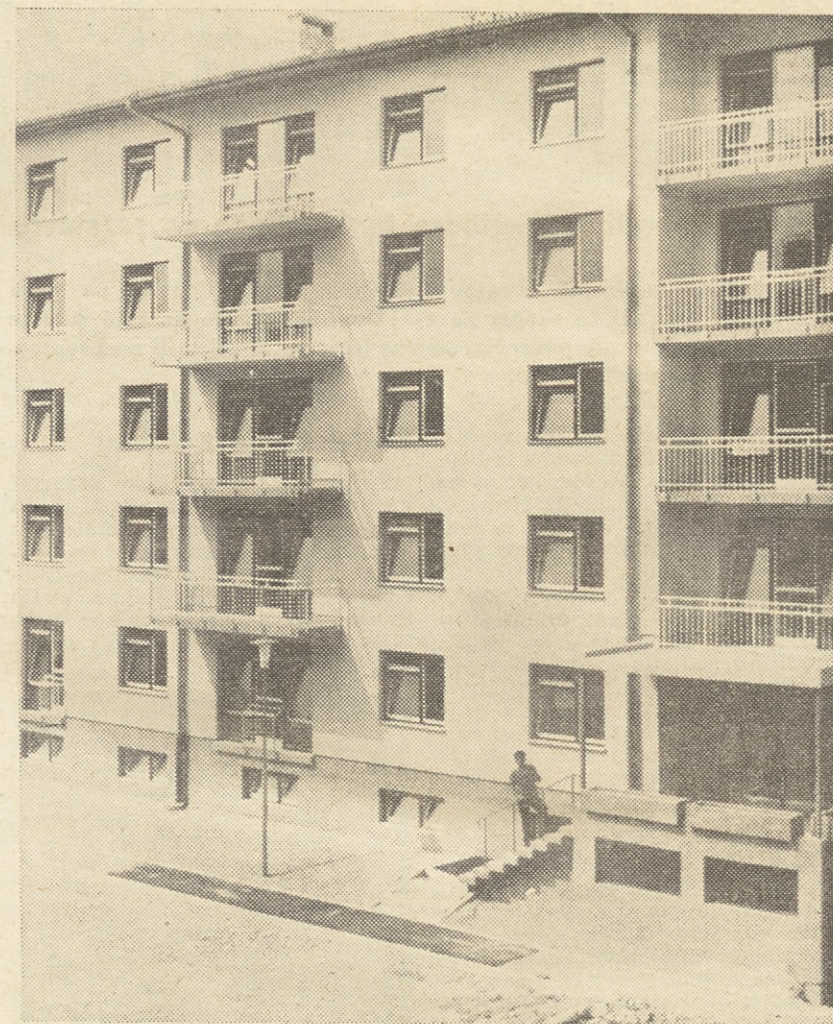
Rešeno stanovanjsko vprašanje je eden osnovnih življenjskih pogojev delavca s številnimi ekonomskimi in socialnimi posledicami. Mlad človek se dostikrat znajde v brezizhodnem položaju, ko mora iskati ustrezno stanovanje zase in za svojo nastajajočo družino. Le redkim med njimi uspe pridobiti si majhno stanovanje, saj se graditev le-teh zadnja leta še zmanjšuje. Dodeljevanje stanovanj je še nemalokrat pod močnim vplivom tega ali onega. Večina delavcev se mora usmeriti na nakup ali grad-

njo lastnega stanovanja ali pa se zadovoljiti s podnajemniškim odnosom. Zaradi sorazmerno nizkih dohodkov začetnikov in spricho draginje je stanovanje skoraj nedostopna dobrina tudi za kvalificiranega delavca s povprečnimi dohodki. Stanovanjski primanjkljaj pa je še bolj pereč pri delavcih z nizkimi osebnimi dohodki. To je eden izmed najtežjih socialnih problemov in pomemben vir socialnega razlikovanja v naši družbi. V našem podjetju sicer skušamo sproti reševati pereča stanovanjska

vprašanja. Potrebe pa so vedno večje od naših možnosti. Tako je v letošnjem letu lahko dobilo stanovanje 33 delavcev, 73 delavcem pa je bilo dodeljeno posojilo v skupnem znesku 2,930.000 din.

O perečih problemih graditve in dodeljevanja stanovanj bo moral vsekakor razpravljati še sindikalni odbor podjetja, predvsem pa komisija za standard in rekreacijo ter se pogovoriti o koncentraciji sredstev za gradnjo stanovanj za delavce ter poiskati vse možnosti, da do stanovanja pridejo tudi delavci z nižimi dohodki, oziroma še mladi proizvajalci

C.

Del bloka v novih Jaršah

DS podjetja

SKLEPI

XIII. seje delavskega sveta podjetja, ki je bila dne 5. novembra 1971 v Ljubljani.

1. Sklepi zadnje seje so bili izvršeni. Do prihodnje seje je predložiti delavskemu svetu vse nerealizirane sklepe v letošnjem letu.

2. Poročilo overovatelja zapisnika se vzame k znanju.

3. Delavski svet podjetja potrdi pravilnik o delitvi osebnih dohodkov v celoti, kakor ga je predložil odbor za načrtovanje in notranjo delitev pod št. 02-16/66 101 z dne 4. 11. 1971.

Pravilnik začne veljati od 16. oktobra 1971 dalje.

4. Spremembe pravilnika o pripravnih se potrdijo v celoti, kot so bile predložene v obravnavo z dopisom št. 02-5/68 101 z dne 15. 10. 1971.

5. Pravilnik o povračilu stroškov za prevoz na delo in z dela, ki ga je predložil odbor za načrtovanje in notranjo delitev pod št. 62-8/66 101 z dne 4. 11. 1971, se v celoti potrdi z naslednjimi dopolnitvami:

»1.) Delavci stalnih obratov oziroma servisov in projektiivnega biroja ter delavci, ki delajo pri upravah poslovnih enot in pri centrali podjetja, imajo pravico do povrnitve stroškov zaradi prevoza na delo in z dela praviloma v višini dejanskih stroškov za prevoz z javnim prevoznim sredstvom.

V smislu določila iz prejšnjega odstavka pripadajo delavcu za vsakodnevni prevoz na delo in z dela:

a) dejanski stroški ali 2,00 din na dan, če je delovno mesto oddaljeno od stanovanja delavca več kot 1 km in ne več kot 4 km;

b) dejanski stroški ali 3,00 din na dan, če je delovno mesto oddaljeno od stanovanja delavca več kot 4 km in ne več kot 10 km;

c) dejanski stroški, če je delovno mesto oddaljeno več kot 10 km od stanovanja delavca.

Kolikor so dejanski stroški prevoza pod a) ali b) višji, se priznajo dejanski stroški po dokazilu upravičenca.

Kot dan se računa vsak dan dela, če je delavec ta dan opravil najmanj polovico rednega delovnega časa.

Zadnji odstavek člena 24 pa se glasi:

»Delavcem iz 1. odstavka tega člena pripada dodatek za ločeno življenje, če se zaradi oddaljenosti ne morejo vsak dan vračati z dela in živijo ločeno od družine (žena, mož, otroci, ki jih vzdržuje).«

Sklepi organov samoupravljanja

V prvi vrstici zadnjega odstavka se po sklepu DSP med besedami »pripada tudi dodatek za ločeno življenje...« črta besedica »tudi«.

Člen 21 pravilnika pa se glasi:

»Delavcem, ki delajo na terenu in živijo ločeno od svoje družine, katero preživljajo (žena, mož, otroci), se poveča terenski dodatek po tem členu:

— VK.i VIS, VS in delavci, ki dejansko zasledajo to delovno mesto za 90,00 din na mesec

— ostalim delavcem za 70,00 din na mesec.

Gornje spremembe veljajo od 16. oktobra 1971 dalje.

6. Delavski svet podjetja sklene, da se pravilnik o terenskem dodatku pošlje v razpravo s pripombo, da tov. Uhan pripravi predlog v smislu razprave in pripomb poslovnih enot, ki so bile že poslani na teze.

7. Poročilo o periodičnem obračunu za tretje četrtletje 1971 in analiza vseh dohodkov januar—september 1971 se vzame k znanju.

8. Delavski svet podjetja sprejme del akcijskega programa stabilizacije (Predlogi samoupravnih aktov — sklepov DSP — A. Neodložljivi sklepi — prioriteta I), kateri program je predložil odbor za načrtovanje in notranjo delitev. Posebni poudarek daje delavski svet 5. točki omenjenega programa s pojasnilom, da naj se izvajanje te točke utrdi na sestanku gospodarsko-finančnih pomočnikov PE, ki bo dne 9. XI. 1971 s takojšnjo veljavnostjo.

9. Odobri se aneks št. 2 k osnovni pogodbi z dne 5. 2. 1971 Konzorcija za izgradnjo NE Krško.

10. Delavski svet sklene, da se ponudbene kalkulacije in cenike od 16. oktobra 1971 dalje upoštevajo kot najnižje obračunske osnove za delitev osebnih dohodkov in vrednotenje del ročnih delavcev sledeče vrednosti:

	bruto din/uro	neto din/uro
NK delavci	6,50	4,40
PK delavci	7,70	5,22
PU delavci	8,50	5,77
KV delavci	11,00	7,42
VK delavci	12,60	8,52

Gornje vrednosti se zvišajo v skladu z letno rastjo življenjskih stroškov po postop-

ku, ki je predviden v 11. členu »Samoupravnega sporazuma« z dne 22. septembra 1971 in »Obrazložitev sporazuma« (stran 12 in 13).

11. Za predsednika komisije za analitsko oceno delovnih mest je bil soglasno izvoljen tov. Ločnikar ing. Jože.

12. Delavski svet podjetja vzame k znanju poročilo o zaključnem razgovoru med podjetjem »Tehnogradnje« iz Maribora in Gradisom. (Podatki priloženi zapisniku).

13. Delavski svet podjetja priporoča, da vse enote na teritoriji Ljubljane informirajo zaposlene, ki stanujejo na področju Ljubljane, o samoprispevku za gradnjo šol in vzgojno varstvenih ustanov s tem, da se bodo udeležili volitev na svojih terenih, kjer stanujejo.

14. Do naslednje seje naj gospodarsko-financijska služba pripravi predlog za nagraditev delavcev, ki so največ sodelovali pri prevzemanju osnovnih sredstev od podjetja Tehnogradnje.

Overovatelja: Predsednik DS podjetja:
Leben Ivo l. r. Skulj ing. Saša l. r.
Košir Janko l. r.

SKLEPI

VI. seje odbora za organizacijo in razvoj, ki je bila 4. 11. 1971

1. Sklepi zadnje seje so bili izvršeni. Vsi sklepi, ki so bili naslovljeni delavskemu svetu podjetja v potrditev, so bili potrjeni na XI. seji delavskega sveta podjetja dne 11. 8. 1971.

Glede 8. sklepa V. seje odbora ka organizacijo in razvoj zadolži odbor tov. Zupančiča, da skliče skupen sestanek predstavnikov projektivnega biroja Ljubljana in projektivne grupe nizke gradnje Maribor, na katerem bi se dogovorili o skupni organizacijski obliki, ki ustreza našemu podjetju.

2. Odbor sklene, da je plansko analitska služba zadolžena, da takoj pristopi k izdelavi osnutka pokalkulacij, le-ta predhodno skliče posvetovalni sestanek predstavnikov komercialne, finančne, tehnične in razvojne službe.

3. Razvojno organizacijska služba naj dela na konsolidaciji službe, študiji usmerjanja finančnih sredstev in analizi obratov. Takoj naj se poveže z ing. Vasletom, direktorjem PE OGP zaradi projekta rekonstrukcije PE OGP, kot je bilo sklenjeno v 1. sklepu II. seje odbora za organizacijo in razvoj.

4. Vse reorganizacijske in rekonstrukcijske projekte, ki jih podjetje odda v izdelavo tujim organizacijam, je razvojno organizacijska služba dolžna to izdelavo projektov organizirati, voditi in kontrolirati.

5. Razvojno organizacijska služba naj še naprej dela na področju pridobivanja zemljišča za premestitev PE SPO, o čemer naj na prihodnji seji ponovno poroča. Pri tem naj spremlja tudi vse spremembe pri načrtovanju.

6. Poročilo o izvrševanju sklepa in zvezi z izdelavo kompleksne študije gramoznic, separacije in betonarn na mariborskem področju se zaradi obsega problema preloži na eno prihodnjih sej odbora.

7. Odbor potrди predlog PE Maribor o podelitvi premije za prihranek na objektu Lekarna, ki se smatra kot inovacija in se premija na prihranek obračuna po obstoječem pravilniku lestvica B.

8. Odbor odobri znesek 20.000.— din za financiranje izdelave projekta betonskega železniškega droga. Znesek bremeni fond za izdelavo ponudbenih projektov in ga bo PE OGP dolžna vrniti, če bo dobila naročilo za izdelavo teh drogov.

Predsednik odbora:
Jože Uršič, dipl. gr. ing., s. r.

SKLEPI

dvanajste seje odbora za načrtovanje in notranjo delitev dohodka, ki je bila 3. 11. 1971 v Ljubljani na centrali.

1. Zaradi skladnosti gospodarskega načrta podjetja za leto 1971 (delitev) s samoupravnim sporazumom se ne izvede prvotno predviden rebalans načrta.

2. Enote so dolžne vsako četrtletje obrazložiti vzroke najnižjih osebnih dohodkov svojih delavcev.

3. Imenuje se petčlanska komisija za izvedbo analitične ocene delovnih mest. Po dva člana imenujeta v komisijo APS in KSS, predsednika pa imenuje DSP.

4. Na podlagi tez, obravnave v kolektivu, pripomb in obravnave odbora se pripravi za DSP predlog spremem in dopolnitev pravilnika o delitvi OD in pravilnika o povračilu stroškov za prevoz.

5. V bodoče naj vsebuje enoten pravilnik določila o dnevnicah, terenskem dodatku in dodatku za ločeno življenje, ker se ti prejemki med seboj izključujejo.

6. Vsaka enota mora vsak mesec preveriti obračun svojih osebnih dohodkov, da ne preseže 1300 din na pogojno NK delavca. Prav tako mora enota preveriti, če so najvišji OD/h v skladu s sporazumom (25. člen).

Zavoljo tega in zaradi pravnega izvajanja konkretnih določil sporazuma organizirata APS in GFS za obračunovalce OD kratek seminar.

Predsednik odbora:
Branko Vasle, dipl. gr. ing., s. r.